

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVIII
БРОЈ 794
18. март 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ БЕКОБЕ

СЛЕПИ ВАЈАР

Италијански вајар Ђовани Гонели, који је живео и стварао у 17. веку, био је познат међу својим савременицима по надимку „Слепац из Гамбасија“. Гонели је

био нека врста дворског вајара племићке породице Гонзага из Мантове. Мада је био потпуно слеп Гонели је, опипавајући моделе својим веома осетљивим врховима прстију, вајао кипове који су били верна слика оригинала.

ОПРАНА УСТА

Француски владар Филип Август (1165 - 1223) био је велики чистунац. Да се не разумемо погрешно: он као и сви средњовековни владари и њихови поданици није баш много марио за

воду и сапун. Његово чистуство односило се на понашање и начин изражавања. У томе је ишао тако далеко да је издао неку врсту закона према којем је сваки грађанин кажњаван за псовку и непристојне речи. Они који би их изговорили били би бачени у најближу реку да им текућа вода „опере уста“.

ПРВИ ПЛУГ

Многи научници слажу се у мишљењу да су први плугови, који су заменили обичне рачвасте гране, пронађени у

Месопотамији 40 векова пре почетка наше ере. То је истовремено био и почетак праве земљорадње.

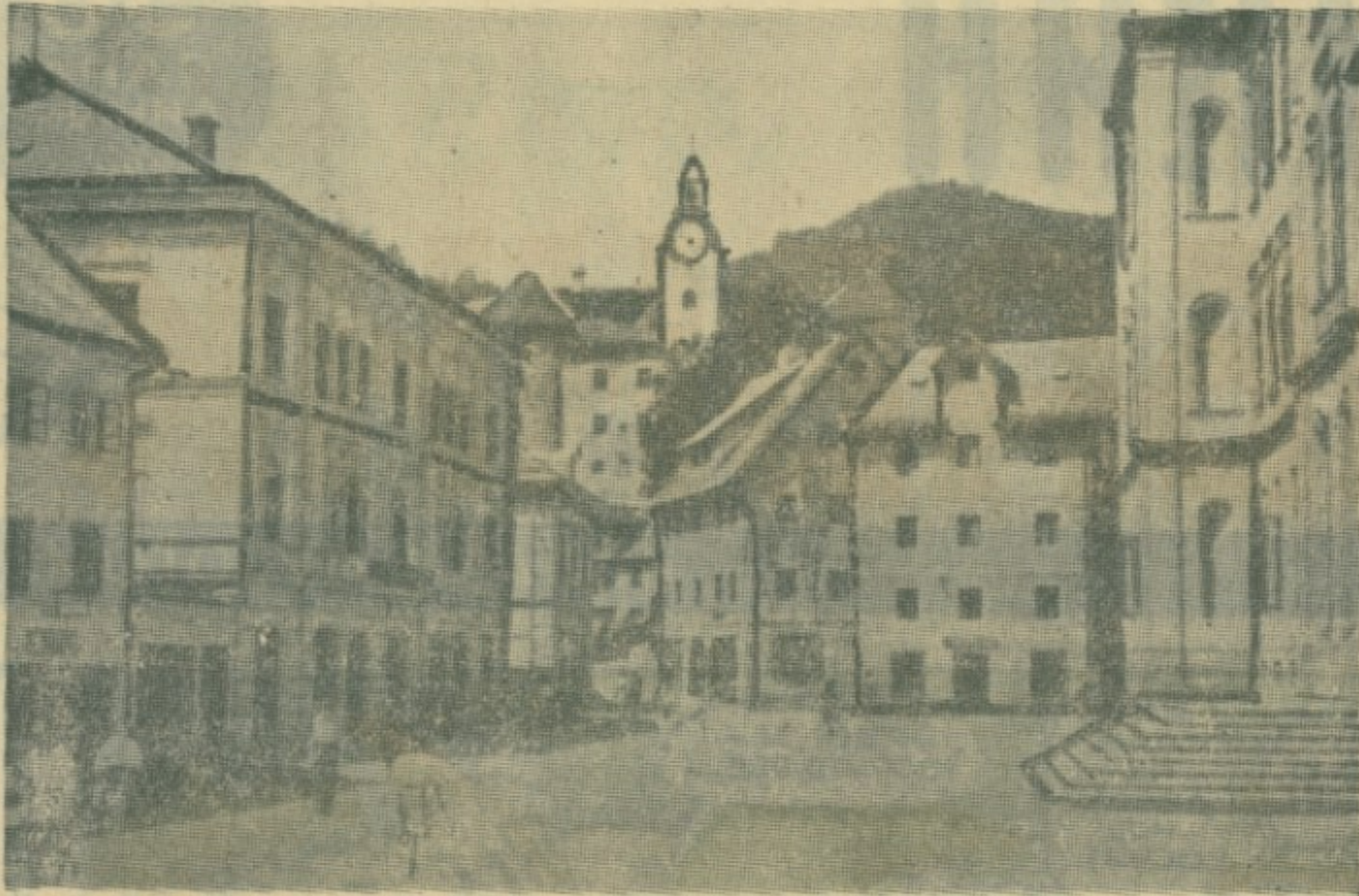
У ОВОМ БРОЈУ:

ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ СЕВЕРА
ДИВИЗИЈЕ И ПУКОВИ У ЈАЈЕТУ
ПЕСНИКОВ РАДНИ СТО
ПЕШИЦЕ ПРЕКО СЕВЕРНОГ ПОЛА
КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ
ШАХ
АНЕГДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

Кроз нашу земљу

ИДРИЈА

Ако вас пут нанесе из Љубљане преко Врхника и Доњег Логатеца за Толмин, наићи ћете на Идрију — градић и рударски центар западне Словеније. Идрија се налази у долини реке Идријце, леве притоке Соче. Лежи на око 330 метара надморске висине, на прелазу из алпског у крашки предео. Саобраћајно је добро повезана: од главног града Словеније, Љубљане, удаљена је 58, од Ајдовшчине привредног центра Випавске долине — 36, од Моста на Соци 46, а од Церкна свега 19 километара.

Детаљ из Идрије

Идрија је ушла одавно у све уџбенике географије наше земље: ту се налази наш највећи рудник живе, који по производњи овог течног и скупоценог метала сврстава нашу земљу међу прве не само у Европи већ и у свету. Жива из рудника Идрије по свом квалитету премашује чак и најпознатије руднике у Шпанији. Употребљава се у техници и медицини.

Предање очувано у овом крају каже да је живу прву пронашао, сасвим случајно, неки кмет. Почети рударства датирају с краја петнаестог века. Први рудари и истраживачи из Немачке нису имали много среће. Тек јуна 1508. године наишли су на хоризонт богате живом. Од тада се сваке године тај дан свечано слави. Живу су током неколико векова експлоатисали Аустријанци и Италијани. Французи су у више махова заузимали Идрију и односили много живе и новца. У својој историји рудник је више пута страдао од поплава и

пожара. После свих ових катастрофа обнављане су старе и отворане нове јаме. Производња се стално повећавала. Живот градића Идрије тесно је повезан са животом рудника. Идрија данас има око 6.000 становника, од којих многи раде у руднику. Велики број младих рудара школује се у рударско-индустријској школи. Поред рударства

Идрија је позната и ван граница наше земље по дивним чипкама — рукотворинама вредних Идријчанки. Колику традицију има израда чипки показује и чипкарска школа основана још 1876. године. Идрија с околином привлачна је и за туристе. С околних планинских врхова пружа се леп поглед на рудник, град и долину Андријце. Цен

тар града са зградом гимназије, трговинама и осталим пословним зградама је леп и сликовит. Даље од центра на долинским странама Идријце дижу се усамљене рударске куће, поређане често једна изнад друге. Идријчани су духовити и предузимљиви свет. Уз звуке хармонике радо заиграју полку у предању између два силаска у јаму.

ПОДВОДНА АРХЕОЛОГИЈА

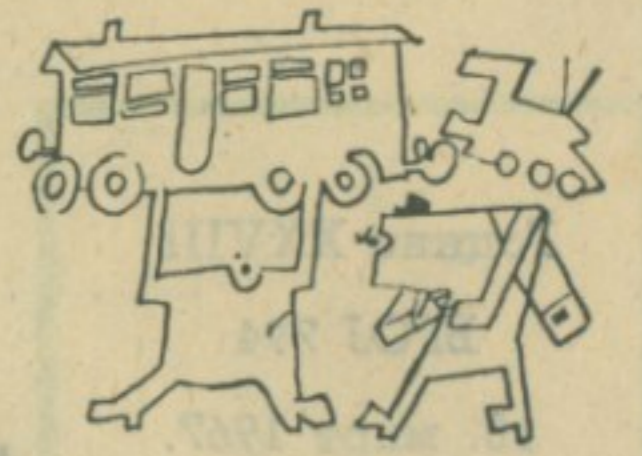
У јулу ове године у Аркашону, Француска, биће поринута подводна лабораторија намењена археолошким испитивањима испод морске површине. Дужина подморнице износиће 30 метара, ширина 6, и покретаће је два мотора од по 600 коњских снага. Подморница ће имати научну лабораторију, радионицу са најса

временским алатом и уређајима и камеру везану каблом за брод-базу, која ће омогућавати шефу екипе да на телевизијском екрану прати рад људи-жаба и да им даје потребна упутства. Подморница ће имати посаду од 5-6 људи и на њој ће се налазити екипа од 8 археолога-гњурца, који ће истраживати рушевине под

водом и олупине потопљених бродова. Први задатак археолошке подморнице биће да испита око 40 олупина које леже на дну мора између Корзије и Русијона. У овим крајевима већ је из мора извађена једна бронзана статуа и једна пилога са 750 предмета, који су пружили драгоцене податке о неолитској епоси.

АНЕГДОТЕ

Како се усугдио

Мали воз на једном забаченом уском колосеку у Шкотској заглибио се уз пут у благо.

— Сиђите и погурајте — наредио је возовођа путницима.

Нико се није бунио. Кондуктер је искористио прилику да провери карте.

— Да платите казну — обрати се једном путнику који је такође помагао.

— Казну? А зашто?

Показујући на вагон кондуктер узвикну:

— Имате карту треће — а гурате вагон друге класе.

Шо као кришчар

Бернар Шо написао је критику о једној књизи која му се није допала, па разуме се, ни критика није могла бити добра. Била је кратка и немилосрдна.

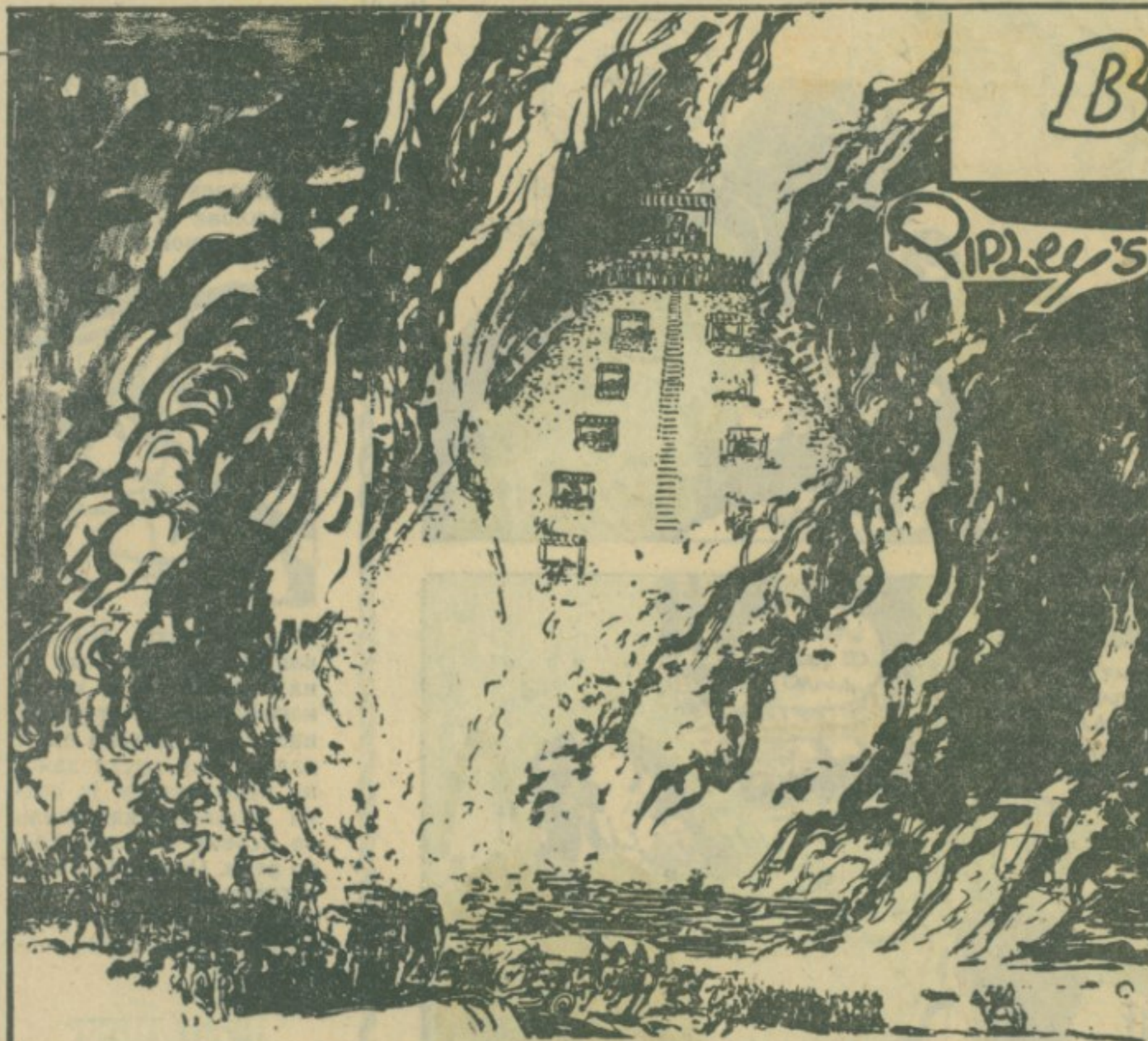
„То није књига — написао је Шо — коју би човек могао лако одгурнути. Требало би је свом снагом треснути о зид“.

Дакле...

Мени је једно јасно — гордо је објашњавао неки још потпуно непознат сликар. Никад не бих могао друкчије да сликам него својим мозгом,

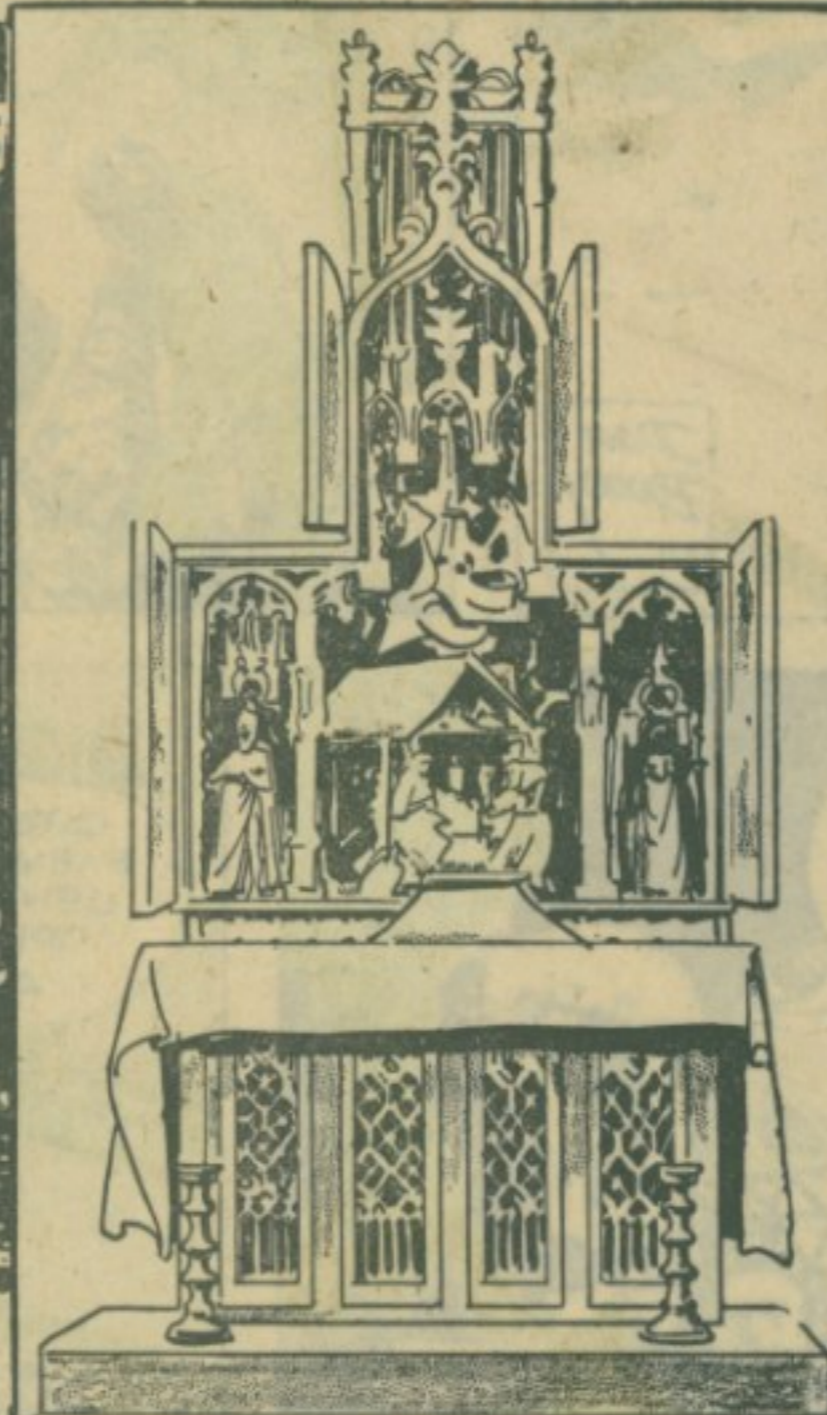
— Дакле, определили сте се за минијатурно сликарство? — примети на то чувени француски сликар Коро.

ЗЛАТНА ЛОМАЧА

После смрти асирског краља Асурбанипала, који је себе самог живог сагорео на ломачи, одметник Белезис успео је да од новог владара Арбацеса добије дозволу да сакупи пепео вишег монарха да би га сахрањивао — Арбацес није знао да је у ломачу било ухрањено и 2.500.000 златних цигала и — Белезис се тако домогао растопљеног злата чија би вредност данас износила 2 милиона динара (885. пре наше ере)

Веровали или не!

ОЛТАР

У КАПЕЛИ ЗАМКА ИСОФЕ (ИТАЛИЈА) НАСИЊЕН ЈЕ ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА ДОБИЈЕНОГ ТОПЉЕЊЕМ ЗЛАТНОГ НОВЦА

ОТАЦ ВРЕМЕНА ИМОТЕП

ВРХОВНИ ЕГИПАТСКИ СУДИЈА И ЛЕВОРСКИ ЛЕКАР БАРАОНА ЗОСЕРА ИЗУМЕО ЈЕ ПРВИ КАЛЕНДАР 2780. ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ

ПРЕ ПРОНАЛАСКА УЗЕНГИЈА 420. ГОД.

КОЊЕ СУ ДРЕСИРАЛИ ДА СЕ, КАО КАМИЛЕ ДАНАС, СПУСТЕ НА КОЛЕНА И ТАКО ОМОГУЋЕ ЈАХАЧИУ ДА ИХ ОПКОРАЧУ

ВРУЊИ ПАС!

МЕКСИКСКИ ПАС БЕЗ ДАКЕ ФРЕДА КОУЛТЕРА ИЗ ОРНИЦА (САД) ИМА СТАЛНУ ТЕМПЕРАТУРУ ОД 57°С

КРАЉИЦА НОКИ

ЗОВЕ СЕ ОВАЈ КАКТУС КОЈИ ЦВЕТА У ПОНОС И ЧИЈИ СЕ МИРИС ОСЕЋА НА 800 МЕТРА УНАКОЛО

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ДЕСЕТ ЦЕНТИ НАДЕ

У професионалном боксу слава и успех нису дугочечни. Снага се брзо истроши и шампиони све теже бране своју титулу. Бивши шампиони живе свакојако. Тешко је, на пример, у млиставом сопственику малог њујоршког ресторана препознати чувеног Џека Демпсија кога су његови поклоници називали „Ураган из Манасије“. А „Тигар Цек“ — Џин Тени — мирно тргује кафом. Џо Луис за скромну плату избацује пијанице и насилнике из ноћних барова.

Његова судбина је изузетно трагична. Један од најталентованијих боксера-професионалаца, који је више од 15 година био апсолутни шампион света и који се непобеђен повукао с ринга, Луис је завршио каријеру готово као просјак. Опљачкале су га његове газде, нарочито Мајк Џе-

кобс, који је од Луисових ме чева зарадио 10 милиона долара. И док су приходи од мечева Џо Луиса ишли у џепове његових газда, порез и све остале дажбине морао је да плаћа сам Луис. Оне године када је шампион оставио ринг, пореске власти поднеле су му рачун: показало се да је боксер дужан благајни Сједињених Држава 246.055 долара и 82 цента. Његова молба за одлагање плаћања била је одбијена.

Тада је Џо одлучио да постане кечер. Кеч је америчка борба у којој су дозвољени најгрубљи и најдивљачнији захвати. То је пре туча него спорт. Када су љубитељи бокса дознали да је шампион одлучио да постане професионални кечер, решили су да помогну свом љубимцу. Џо Луис је добио хиљаде писама. Йубитељи спорта прилагали су уз писма своје скромне поклоне: ко три, ко пет долара. „Примите овај новац и дајте га порезницима, само прекићемо вас не идите у кечере“ — писали су они.

Џо Луис је поносит човек. Све прилоге Луис је вратио уз топлу захвалност дародавцима, који су му притекли у помоћ у најтежем тренутку. Примио је само један новчани прилог: неки црначки дечак из Харлема написао му је топло писмо и приложио 10 центи — све своје богатство.

— Тај новчић увек носим са собом и додирујем га увек када ми је изузетно тешко — каже Џо Луис.

Пре неколико година, када је Флојд Патерсон, црначки боксер и пријатељ Џоа Луиса, постао шампион света, Џо му је написао писмо које је завршио горким речима: „Завршио сам своју каријеру разбијен и измучен. У четрдесет другој постао сам кечер. Али ти се, Флојде, бори. Бори се свим силама и нека не да бог да доспеш у мој положај. Буди срећан“.

„Не верујте лажљивцима“

Септембар 1962. године. Чикаго. На рингу су првак света Флојд Патерсон и претендент на ту титулу Чарлс Листон звану Сони. Трибине су препуне. Сони Листон је личност са мрачном прошлешћу. Листови пишу о њему не штедећи сензационалистичке наслове: „Црнац Листон не зна ни слова!“ „Шампион робияшнице државе Мисури!“ „Чудовиште на рингу!“ „Листон је само сирово месо!“

Листонове газде — гангстери Френки Карбо и Антонио Палермо — трљају руке: реклама је учинила своје, интересовање за меч је огромно.

Гонг. Борба је трајала свега два минута. Један директан Листонов ударац десном руком и Патерсон је у нокауту.

У сали мртва тишина. Разбио ју је нечији крик: — Зар сам за то платио сто двадесет долара? Гомила урла. Осећа се превареном јер су јој обећавали праву, немилосрдну и дугу борбу.

— О нама боксерима пишу свашта — каже Листон. — Да, ја стварно не умем да чи там и да пишем. Али, ко је крив што никад нисам имао могућности да идем у школу? Зар сам ја крив што ме је глад гурнула у краћу и што сам се први пут до сита навео у затвору. Одговорите ми на та питања?

У августу прошле године у Лондону је одржан меч између садашњег првака света, талентованог америчког боксера Касијуса Клеја и Енглеза Брајана Лондона. То није била борба равноправних противника. Клеј је лако победио Енглеца већ у трећој рунди.

Када су га новинари замолили да прокоментарише сусрет, светски првак огорчено је изјавио: — Све је то реклама, проклета била. Само реклама. Просто су хтели да још једном зараде на нама.

Та његова изјава није била по вољи онима који у својим рукама држе конце професионалног бокса у Америци. На Клеја, који је своје „америчко“ име променио у Мохамед Али, оборила се готово читава америчка штампа. Пребацивали су му незахвалност, оптуживали га да одбија да служи америчку војску. Младом боксеру износили су као пример легендарног Џоа Луиса који се још првих дана другог светског рата пријавио као добровољац.

— Исто бих тако поступио и ја — одговара на та пребацивања Касијус Клеј — јер тада се водио праведан рат против фашизма, док данас америчка војска води прљаву борбу против вијетнамског народа.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Шта се може без новца

Пера Ждера седи у друштву. Разговара о свачему, док не рече: — Данас бани није лако живети. Мало пара, а ништа се не може без новца... — Грениш, пријатељу, — рече Пера — нешто се ипак може учинити без новца... — А шта то? — Направити дугове.

Зашто до се радује

Паја Патак срео на улици уплаканог малог Зорана, чији брат иде у школу са његовим сестрићима. — Зашто плачеш, Зоки? — нита га забринути Паја. — Зато што сутра за све ђаке почиње школски распуст. — Па што онда, зар се и ти не радујеш. — Како да се радујем кад ја још не идем у школу.

Срећа

Паја се страховито наљутио на своје сестриће и одлучио је да их напусти, бар за неко време. Скупивши у путну торбу само најпотребније ствари, казао им је при одласку: — Идем да се пријавим за

космонаута. Бољи су и судари с метеоритима, смрт на непознатој планети него живот с вама.

И изашао је бесно залупивши вратима. Међутим, вратио се после цигло једног — минути.

— Имали сте срећу. Напољу сипи кишица.

Лажно и пороложно

— Не можеш ни да замислиш колико је наметан мој нас — хвали се Понај пред Пером Ждером. — Кад баџим у реку десет металних десетодинарки он рони све док их не извади и не донесе ми на обалу свих десет.

— А тек да видни мог пса — одговори му Пера Ждера. — Кад ја баџим у реку металну стотинарку он зарони и донесе ми једног маранчића и десет динара кусур.

Успех

— Покушао сам да научим свог пса да лаје кад хоће да једе — прича Шилва Белки. — Ваљда сам му сто пута показао како то треба да ради. — Па, је л' научио? — занимало је Белку. — Не. И што је још горе, сад уопште неће ни да додирне храну док ја не залајем.

ПЕШИЦЕ ПРЕКО СЕВЕРНОГ ПОЛА

Љубав према далеким путовањима Норвежанин писца с мајчиним млеком. Једноипогодишњи малишан који је још несигуран на ногама, са задовољством замеће на леђа мали ранац у који му родитељи стављају ствари неопходне за излет: омиљену играчку, таблу чоколаде и марамицу. Временом се мењају садржина ранца и дужина маршруте. Само једно остаје непромењено: страст за авантуре. Јер, тако се најприкладније може превести нарочити израз у норвешком језику који означава стање човека којим је овладао „лов на промену места“.

— То је, вероватно, остало у нама још од викинга — објашњава Сиверт Флетум док му се осмех губи негде у бради.

О Сиверту Флетуму писао је недавно један шведски лист. У чланку о раду стокхолмског Института за географију помиње се да се Норвежанин Флетум обратио његовом руководству с молбом да му помогне у организовању поларне експедиције. Сиверт ова намера је да с европског континента преко Северног пола стигне на амерички.

— То досад нико није постигао — прича Сиверт. — Роберт Пири стигао је до Северног пола почевши своје путовање из Канаде да би се поново вратио у Канаду. Наш задатак састојао би се у томе да се, пошто се спигне на Пол, пут продужи у супротном правцу.

Године 1964. једна група младих Норвежана покушала је да предузме такво путова-

ње и да из Канаде преко Северног пола доспе у Европу. Групу је предводио Бјерн Стејб. Сиверт је био у тој групи. Експедиција није остварила своју намеру. Још на самом старту изгубила је много времена прекорачивши рок одређен за полазак. Затим су почеле невоље с поларним саопицама. Норвешке су се показале сувише крхке. Ескимске, које су се тешко могле добити, биле су уске и њихови салинци пропадали су, кроз сипкав снег. Нису користили ни тобогани од пластичне масе избачени из авиона. Они су се готово одмах распали — од страшних мрза. И најзад, ни сви учесници експедиције нису били морално припремљени за те гоње путовања.

За половину предвиђеног рока Стејбова група савлада-ла је само трећину маршруте и продрла у дубину Арктика око 600 километара. Стигавши с напором до америчке пловеће арктичке станице, експедиција је одлучила да се врати. Није постигла чак ни онолико колико је успео Пири. Сам Стејб је после овог неуспеха изгубио свако интересовање за сличне подухвате. Остали, међу њима и Флетум, „заразили су се“ Арктиком и не намеравају да положе оружје. Они су и створили план за другу експедицију.

— Ми сматрамо — каже Флетум — да је најпогодније почети прелаз преко Северног пола са евро-азијског континента, рецимо са Шпицберга. Ако се иде обратним путем, из Канаде, онда би нам на

последњој, најтежој етапи пута веома сметала Голфска струја. Она не само што потискује ледене санте у страну већ и „плави“ Ледени океан. У току лета појављују се многе широке шкункотине у леду тако да би нам били потребни и чамци, а то је само измишљан терет. Експедиција намерава да читав пут превали на смучкама а да за вучу употреби расе.

Сиверт има 34 године. Његов отац, скроман фармер из средње Норвешке који се у слободним часовима бави уметничким столарством, није могао да шкољује своје петоро деце. Због тога је Сиверт завршио гимназију тек после војске у којој се оспособио за радио-техничара.

Сиверт ова група засад се састоји од четири „поларна занесењака“. Додуше, пријављених има знатно више, али је критеријум одабирања веома строг. Људи спремних на „ледени подвиг“ има али — засад нема довољно средстава. Извесну помоћ обећавају неки норвешки листови и издавачке куће. Академија наука, којој су се обратили, вољна је да помогне, али су и њена средства скромна.

Ипак, Сиверт Флетум и његови другови рачунају да ће за годину дана успети да изврше све припреме за велики подвиг.

— Северни пол зове и ми не можемо да се одупремо том зову. Јер, ко се једном зарази „поларном болешћу“ њега ће увек привлачити бела пустиња...

Дана од пет Француза четворица се користе кредитом. Узимање кредита још је више раширено у англосаксонском свету. Најбоље се може видети колико се зна да се Енглези два пута више задужеју него Французи, а Американци седам пута више него Французи. У Америци кредити представљају 17,5% укупних трошкова домаћинства, у Великој Британији 4,90%, у Западној Немачкој 2,70%, а у Француској 2,30%.

Млађи људи више користе кредит него старији. У Француској људи између 21 и 30 година узимају укупно 40% од свих кредита, а између 51 и 60 година 8% и најзад преко 60 година свега 2%. Радници и службеници узимају 63% кредита, а трговци и виши службеници 11 до 12%.

На челу робе која се купује на кредит налазе се аутомобили. У западноевропским земљама они представљају у просеку две трећине кредитираних средстава, док преосталу трећину чине предмети за домаћинство.

У Француској постоји 135 установа које финансирају продају на кредит, у Западној Немачкој 233, а у Великој Британији 2.000.

Главни сектори кредитне потрошње су станова, аутомобили, остала превозна средства, електрични уређаји за домаћинство, радио-телевизијски апарати, намештај итд.

Најнеобичнији предмети и потребе се набављају и подмирују на кредит под именом „разно“. У последње време узели су маха туристички кредити, на пример, путовање на Тахити са могућношћу отплате у 15 рата, затим продаја уметничких слика на кре-

КРЕДИТ, КРЕДИТ...

дит итд. Најнеобичнији кредити дају се у Француској. На пример, кредит се може добити за хируршке операције носача или ушију, али само када су у питању естетске сврхе, затим се дају на кредит грамофонске плоче, а неке робне куће издају кредитне књижице на које се може купити скоро све што се код њих про-

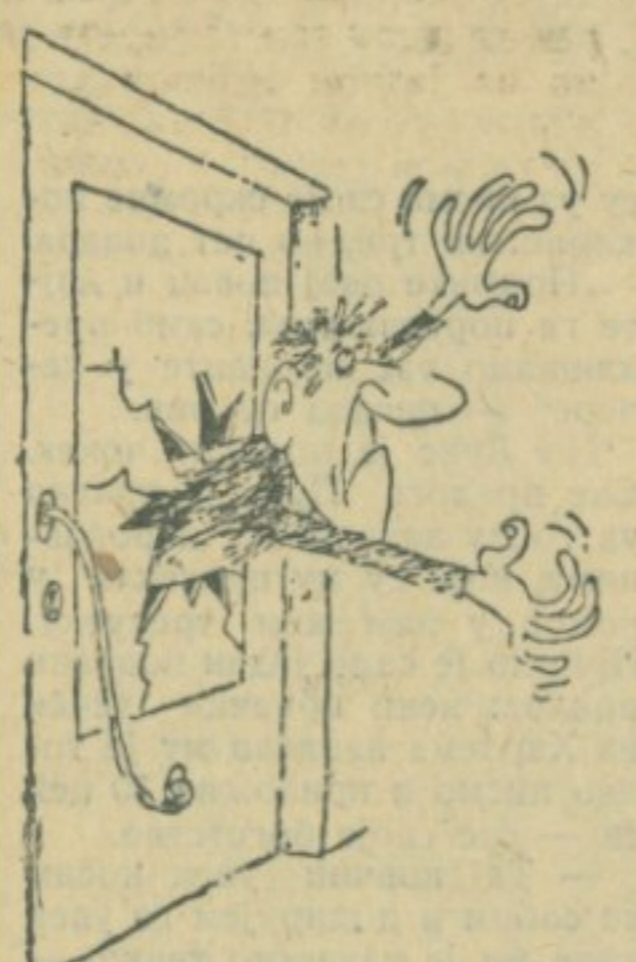
електронски мозгови. Тако велике компаније закључе сваког дана око 30.000 кредитних послова. Електронски мозак одмах региструје све закључнице и сваког тренутка од њега се може добити увид стања дужника. Једна машина је у стању да води евиденцију за 600.000 клијената. Она без икакве људске помоћи непо-

даје, као што су венчанице, мини сукње, школски прибор, трактори, запаљиве бомбе, четкице за зубе итд.

грешиво опомине дужнике на неплаћене рате. Занимљиво је да су Французи у просеку добре кредитне платише. Само око 10% кредитних дужника не измири правовремено дужне рате.

ИЗ ТИГАЊА У ВАТРУ

Један тридесет трогодишњи Данац који је у напитом стању упао у једну делика-

тесну радњу у Копенхагену, морао је да позове у помоћ полицију јер је у радњи седео као у клопци из које се није могао ослободити сопственим снагама. „Прво сам поцепао капут док сам се веома преко једне жичане оградe, а затим сам разбијајући стакло на витрини посекао врст. Али, најстрашније ми је било кад сам морао да позovem полицију да ме ослободи — испричао је он касније истражном судији. — Био сам пијан и учинио ми се да не могу да изађем из радње и да је рупа на вратима, коју сам начинио да бих ушао, сувише мала.“ „Смешно! — прокоментарисао је један полицијски службеник. — Најпре смо помогли човеку да се извуче из невоље у којој се нашао да бисмо га одмах затим затворили.“

Такмичење за најлепшу браду

На универзитету у америчком граду Мичигену расписан је недавно међународни конкурс за најдужу и најнегованију браду. Досад се пријавило око педесетак кандидата. Листа још није закључена. Поводом тога један француски часопис до-нео је следећу вест: „У аналима брада забележено је да је најдужу браду имао наш сународник Луј Кулон и да је била дугачка 3,30 метра а бркове 1,55 метар. Луј Кулон је живео у прошлом веку у Ниевру, а рођен је 1826. и умро 1897. године. Како му је врло рано почела да расте брада то му је већ у 14 години била дугачка један метар.“

ТУЋИ ХУМОР

БЕЗ РЕЧИ

— АХ, МОЈА СКУПОЦЕНА ВАЗА...

— АЛИ, ДОКТОРЕ, ЈА САМ ЈОШ ПРЕ ПЕТ МИНУТА ИСПЛАЗИО ЈЕЗИК.

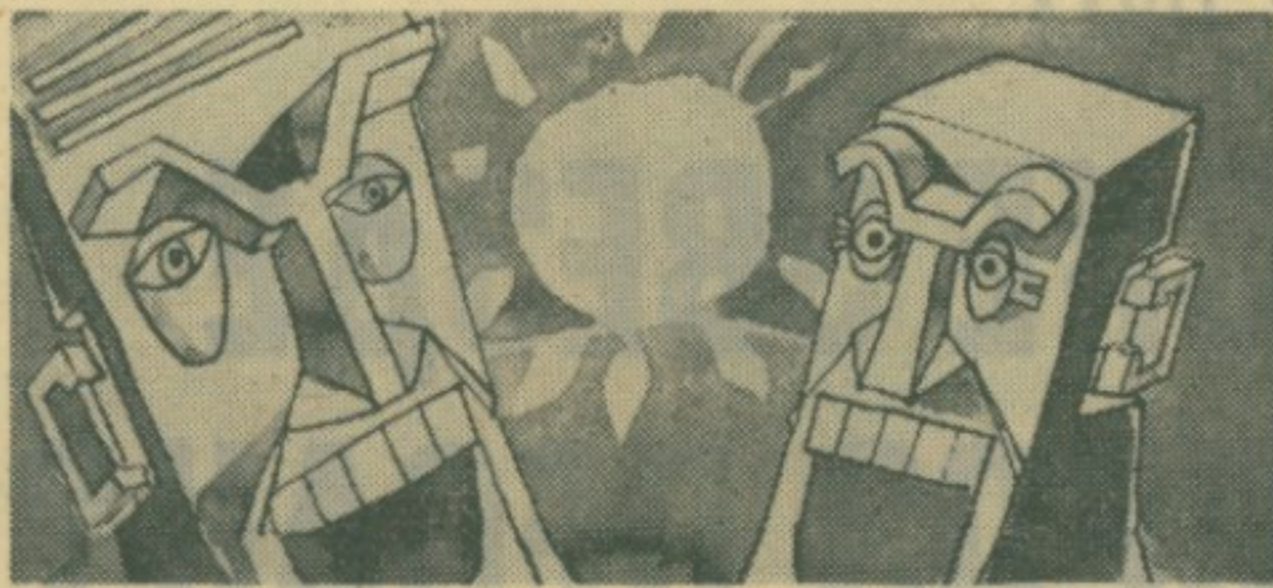
ПЛАВА МАГЛА

та изведених у пролеће прошле године. Другу серију опита предузео је током идуће године.

Професор Килхолц је утврдио да већина полицајаца којима је сарађивао већ са 0,8 промила алкохола у крви није више у стању да у потпуности влада возилом. Полицјајци, које су њихове колеге у шали назвали „опитни кунџи у плавој“, морали су да издрже разне возачке пробе и изводе „маневре“ какви се обично траже од кандидата приликом полагања возачких испита. При томе они нису знали да ли им је пре војње професор дао да испију алкохол, неки медицимент или „лажне“ таблете без икаквог дејства.

Уз сарадњу 120 добровољаца из редова полицијских снага професор Паул Килхолц из Базела испитивао је дејство алкохола и разних лекова на возачку способност људи. Он је недавно објавио прве резултате опита

ЧАРОБНИ ОРАХ У ОКЕАНУ

Дуго су природњаци разбијали главу над пореклом цинковских кокосових ораха које океан повремено избацује на обале Индије и Америке. Ови ораси достижу величину до пола метра а тешки су и по педесет килограма.

Некада је онај ко нађе такав орах с правом сматрао да је нашао право благо. Доморци су веровали да цинковски ораси потичу са једне свете палме која расте на неком усамљеном острву усред океана и да је стално чува страшан змај који рига ватру. Орах је столетима био поштован и цењен, нарочито у Индији. Ко је желео да купи такав „свети орах“ морао је да има много новца. Још у XVII веку један цар из породице Хабзбурговаца узалуд је покушавао да купи такав орах: његов сопственик није хтео да се растане од њега ни за 4.000 златника!

У Африци су се за „чаробни“ орах нарочито интересовали лекари. Од његовог белог пихтијастог језгра они су правили лекове за све болести. Веровало се да од тог лека хромци могу да проходају, да се њиме могу спасти и они које је ујела отровница. У Африци и Индији постојале су читаве листе разних болести за које је једини и сигуран лек језгро „чаробног“ ораха.

Тек у XVIII веку морепловци су утврдили да највећи орах на свету заиста узрива само на једном једином усамљеном острву. Острво лежи у Индијском океану и припада групи Сејшелских острва. Пре ма овом архипелагу и орах је добио име: сејшелски орах.

Лепезасте палме на којима узривају сејшелски ораси заиста се могу наћи само на једном једином острву. Многи стручњаци сматрају да је ово необично дрвце остатак праисторије. Палме су високе 30 до 40 метара и њихово лишће толико је велико да једним може да се покрије кров целе једне колибе! Један лист има 25 до 30 квадратних метара и покривен је глатким слојем који не пропушта ни кап воде. Потребно је четврт века да би палма донела прве плодове.

Плодовима, пак, треба готово седам година да би потпуно sazрели. Многа стабла расту на самој обали и зрели плодови откидају се, падају у море и ношени океанским струјама путују чак до Индије и Африке.

Испитивања су показала да језгро сејшелских ораха није чудотворно и да су приче о његовој лековитости чиста празноверница. Данас се сејшелски ораси могу јевтино купити. Али, у Индији, нарочито у селима, многи још и данас верују у чаробну моћ цинковских ораха.

ЗА ЗАШТИТУ ТАКСИ-ВОЗАЧА

Специјални уређај за заштиту такси-возача од напада изумели су Швеђани. То је двоструки „невидљив“ кров постављен изнад задњег седишта, напојен електричном струјом. У случају напада до вољно је да возач притисне дугме — кров се откачи и спусти и нападач се нађе у „кљуси“.

КОНКУРС

ЗА НАЈБОЉИ ДЕЧЈИ ЦРТЕЖ

Уредништво „Политикиног забавника“ расписује конкурс за најбољи дејчи цртеж ученика и ученица основне школе, а награђује и школе које покажу најбољи колективни успех.

Цртеж може бити направљен на основу прочитане песме или приче или на слободну тему из природе, живота града, завичаја итд.

НАГРАДЕ УЧЕНИЦИМА

- Прва награда 20.000 старих динара
- 2 друге награде по 15.000 старих динара
- 5 трећих награда по 10.000 старих динара

Осим тога сваки успели цртеж који буде објављен до краја године после конкурса награђује се са по 2.000 динара.

НАГРАДЕ ШКОЛАМА

5 школа које покажу најбољи колективни успех биће награђене по 30.000 старих динара.

10 школа са по пет комплета малих радионица израђених у Фабрици дејчијих играчака у Изоли.

20 школа са комплетом уљаних боја.

Ученици који желе да учествују на конкурс треба да пошаљу цртеже на адресу: УРЕДНИШТВО „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ — Београд, Цетињска број 1, IV спрат. Последњи дан пријема радова је 15. мај 1967. године, а резултати конкурса биће објављени у „Политикином забавнику“ од 3. јуна 1967. године.

Жири ће прегледати цртеже и доделити награде.

На полеђини цртежа напишите јасно и читко име и презиме, наведите у који разред идете и како се зове школа, као и место у коме живите.

На коверти или омоту у коме се шаље цртеж такође наведите тачну ознаку: „За конкурс“, а позади тачну и потпуну адресу.

Скреће се пажња да цртеж који не буде имао тачну, потпуну и читко исписану адресу неће бити узет у обзир. То важи и за ученике и за школе. Исто тако неће се узети у обзир цртежи израђени оловком, него само тушем или бојама. Упозоравамо учеснике конкурса да није дозвољено прецртавати туђе цртеже.

УРЕДНИШТВО „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“

ЖИВА КЛОПКА

Ово није атомска печурка како би се на први поглед рекло, већ дрво обавијено густом паучином, а расте у једном сеоцету у Индији. Необичан омотач му нимало не штоди, напротив штити га: птице се не усуђују да слету на њега, а честе жртве ове природне клопке су инсекти.

ХЛЕБ ИЗ ФРИЖИДИРА

правили специјалне фрижидере за хлеб у којима се ова важна људска намирница одржи свежа и по више месеци. Мада су такви апарати засад прилично скупи, поступак смрзавања хлеба све се више шири. Од 13.000 пекара колико их има у Паризу и његовој околини, две хиљаде продају као потпуно свеж хлеб смрзнут па открављен. Рад им је тиме знатно олакшан, на првом месту поштеђени су устајања у зору ради мешања и печења хлеба и другог печива.

Применом дубоког хлађења и открављивања хлеба у пећници не постоји бојазан да би у њему били уништени витамини или неки други његови хранљиви састојци — тврде лекари и стручњаци за људску исхрану.

Ескимци већ вековима чувају хлеб на тај начин што га затрпавају у лед, а пре једа га открављују на топлоти. То су од њих научили и неки други народи, али се при том служе савременом техником. Французи су, на пример, на-

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ЗАБЛУДЕ О ИМЕНИМА НЕКИХ ЖИВОТИЊА

Постоји велики број животиња које народ назива различитим именима, иако им она не одговарају јер не спадају у оне животињске групе како би се по имену могло закључити. Најчешће су ове заблуде веома старе и имају корена у народном језику, обичајима и уопште недовољном нивоу знања у време када су створане.

Узмимо један свакодневни и свима познати пример. Пресечемо наизглед здраву јабуку и у њој угледамо црва који гмиже. Али то уопште није црв већ ларва (гусеница), јабучног мољца, једног ситног лептирића (Corticaria pomella). Пољопривредницима је добро познат црв брашнар,

али се и овде не ради ни о каквом црву, него о црволикој ларви ситног инсекта тврдокрилица (Tenebrio molitor), чије ларве живе у брашну. Иначе ларве других инсеката живе у плодовима воћа и поврћа, у месоу, у дрвету и на другим местима на којима се налазе хранљиве материје. Њихове ларве су углавном црволике, али их не треба мешати с црвима јер се у науци под именом црви подразумева једна сасвим друга група животиња (Vermes) које су по грађи знатно једноставније него инсекти.

Интересантно је да се једна врста црволиких црва (Aphrodite aculeata) у народу

назива морски миш, дакле један црв носи име једног сисара. Једини излаз у науци био је употреба латинских имена.

У неким случајевима се из извесних народних имена за животиње може стећи утисак да се ради о некој биљци. Тако се, на пример, једна животиња (Sertularia argentea) из групе дупљара (полипи и медузе) у народу назива морска маховина. Кад се спомене име морски крин, многи ће помислити да је у питању нека биљка, а ради се о животињи из класе бодљокожаца. Извесне животиње добиле су у народу имена која не значе ни биљку ни животињу. Тако се једна животиња из класе дупљара назива морска плућа (Pilema pulmo). Назив морска сабља не односи се ни на какву сабљу, већ на једну врсту морске рибе.

Многим народима који живе поред воде позната је једна врста ситношце шкољке (Toredo navalis), која има особину да буши дрвене стубове пободене у воду, гапове, дрвене мостове, као и пловне објекте начињене од дрвета. Ова шкољка се у већини народа зове црв мада у нашем народу носи име врлушчица. Једног мањег рака северних мора (Hyas araneus) народ назива морски паук зато што се он покрива морским алгама и

травом. Познато је да на кози различитих врста риба живе извесни паразити. Један од таквих је шаранова ваши (Argulus foliaceus). Али одмах треба рећи да то није уопште ваши (дакле инсект), него једна ситношца врста ракова који живе у риблим шкртима.

У немачком језику постоји израза „сребрна рибица“ за једну животињцу која уопште не припада рибама већ инсектима. То је један бескрилни инсект дужине око 1 см, који се у нашем језику назива „шећераш“ (Lepisma saccharina). Он се често може наћи у станovima завучен испод старих тапета, у старом намештају итд. Живи њојним животом и кад га откријемо брзо бежи у таму. Бежећи изводи покрете као кад риба плива те му је вероватно отуђа дошло име.

Мрављи лав је народно име за једног инсекта. (Mutheleon formicarius), чије ларве живе на песковитом терену на дну левкастих удубљења која саме саграде, па на дну тог левка сачекују инсекте који се оклизују и упадну у њега.

У неким језицима се мрки делфин (Phocaena) назива мрка риба, а неки је називају и морска свиња. И овде нас народно име доводи у заблуду, јер делфин није риба већ водени сисар. Иначе делфин живи у северним морима и до-

стиже дужину од око два метра. Исти је случај и са свима нама познатим морским псом, који уопште није пас — сисар, него једна врста рибе (Carcharodon rondeletii). Ова врста достиже дужину и до 13 ме-

трије морске немани. Међутим, највећа морска ајкула (морски пас) је Selachus maximus који живи у северном делу Атлантског и Тихог океана и достиже дужину од 17, а према неким твђењима и 30 метара! Интересантно је да ова риба, а такође и огромна ајкула (Rhiodon typicus), која достиже око 20 метара дужине, нису уопште опасне за човека и хране се углавном ситним морским животињама.

У водама Атлантског океана живи једна ружна риба, дужине око 30 см (Ostacion quadricornis) која се у народу зове морски ковчег.

Извесне афричке области насељене су ускокоским мајмунима из рода Cercopithecus с узаним мишићавим телом и дугачким репом, који у народу носе назив морска мачка.

И тако бисмо могли изређати мноштво примера народних имена за животиње, насталих у време када је човек природу знатно мање познавао. Ова имена су одувек стварала забуну и уносила збрку у називе па тиме отежавала боље упознавање живог света. Због тога се у науци примењује означавање (именовање) животиња и биљака латинским именима која важе свуда у свету, па се тако искључују свака забуна и неспоразуми.

ПЛОВЕЋЕ ФАБРИКЕ ХАРТИЈЕ

Изградња фабрике за прераду хартије представља врло скуп подухват погодан за неразвијене земље. Стога су две шведске фирме, међу којима је и једно чувено бродоградилште, одлучиле да изграде брод — фабрику за прераду хартије, који ће путовати у неразвијене афро-азијске земље да на лицу места израђује од дрвета разне папирне производе. Кад се сировине исцрпе, брод дигне сидро и креће у новом правцу. У земљама у којима су реке пловне и стотинама километара узводно од ушћа, овај поступак би омогућио да се цена производње хартије сведе на половину а поступак необично поједностави. Пловња фабрика тешка је 12.000 тона а како неће газити дубље од пет метара то ће моћи да плови и плитким рекама. Са осам стотина радника брод ће моћи да обради 4.000 тона хартије годишње. Шведске компаније се обавезују и да обучавају техничар, особље земаља у којима „гостују“ и да после осам година експлоатације предају бесплатно брод домаћој влади.

С ОНЕ СТРАНЕ ЧУЛА

МОРСКЕ ЗВЕЗДЕ «ВИДЕ» КРОЗ ПЕСАК?

Морска звезда спада у најпримитивнија од свих бића која насељавају мора и океане. Па ипак тајне њених чула још ни су одгонетнуте. Морска звезда напада мекушце који живе на морском дну, отвара својим крацима њихове љуштуре, а затим избацује напоље свој желудац, обухвата њиме месо жртве и у том положају је свари. Али, како морска звезда налази мекушце када се они, готово по правилу, закопавају дубоко у песак а не леже тако да се могу видети?

Доктор С. Смит имао је прилику да на тихоокеанској обали државе Вашингтон посматра необичне и готово не вероватне појединости једног таквог лова. Велика морска звезда лагано се увукла по пешчаном дну. Изненада се тргла, вратила на место преко којег је управо била прешла и почела да копа. И ма

колико то чудно изгледало, при томе се није служила својим јаким крацима. Уместо њих употребила је десетине сићушних сисаљки које јој се налазе на доњој страни тела. Ритмично се помичући, сисаљке су избацивале зрнаца песка испод звездинаг тела. На крају се створила јама чији је пречник безмало износио читав метар а дубина у средишту десетак сантима метара.

Свако од вас ко је покушао да у води рукама ископа рупу у песку умеће да оцени овај „радни подвиг“ морске звезде. И кад сав тај заиста дивовски труд не би био награђен успехом, живот морске звезде не би био дуг. Али она је с непогрешивом тачношћу погађала циљ: на дну јаме, у самом њеном средишту, указала се жртва. Звезда се својим сисаљкама прилепила уз љуштuru шкољке да би је цела, као затварач из боце,

извукла из песка. А затим је почела гозба коју смо вам већ описали.

Прва мисао која нам пада на ум: морска звезда открива мекушца по мирису. Међутим, ова хипотеза не може све да објасни. Многи мекушци закопавајући се у песак не заривају се у вертикалном правцу већ косо. Поред тога дно којим су пре закопавања пузали стално спира вода. У таквим условима тешко да се може открити мирис трага који мекушца оставља на површини дна. Међутим засад, на жалост, нема никаквих других претпоставки које би могле да објасне тајнаствену „видовитост“ морских звезда.

Узгред речено, и сами мекушци имају извесна необична својства. Ако се изложе дејству рендгенских зракова или радиоактивном зрачењу, мекушци сместа затварају своју љуштuru и заривају се у тле што дубље могу труде

ћи се да се што боље закопају од зрачења. Значи, они код мекушаца играју улогу осећају и оно што је потпуно недоступно органима човјеку није утврђено.

ТАЈНА НОЋНИХ ЛЕПТИРИЦА

Пут до неког занимљивог открића често прокрчи — случај. Једне топле вечери 1956. године, Кенет Редер, професор физиологије Тафтовог универзитета у америчкој савезној држави Масачусетсу, седео је са својим гостима на веранди. Кад се савим смрачило, домаћица је упалила фењере. И одмах су око светиљки стали да круже ројеви лептирица. Један од гостију, можда из досаде, узео је влажан запушач од винске боце и прешао њиме преко зида стаклене чаше. Сви знамо какав звук настаје од тога. И тада се догодило нешто потпуно неочекивано.

Лептирице које су летеле око светиљки попадале су на земљу. Професор је најпре помислио да је непријатан шкрипави звук усмртио лептирице или да их је у најбољем случају перализовао. Јер, познати су примери кад јаки, продорни звуци изазивају конвулзивно грчење животиња па чак и њихову смрт.

Међутим, на велико чуђење домаћина и његових гостију — колега, лептирице су биле неизлеђене. Оне су извесно кратко време пузале по земљи а затим су, као да се ништа није догодило, поново полетеле и наставиле да круже око светиљки. Али, чим би који од гостију произвео на чаши одређен звук, лептирице би попадале.

Професор Редер и његов колега Тифт почели су да проучавају необичну појаву. Покушавајући да утврде како лептирице примају звуке различите учестаности утврдили су да су оне изузетно осетљиве на ултразвучна треперења, особито на она која

испушта слепи миш за време свог ноћног лова на инсекте.

На основу тога научници су закључили да су ноћни лептирови у стању да чују „одашиљаче“ свог ненасног непријатеља. Ултразвучне „емисије“ слепих мишева опомињу их да им прети опасност да буду поједени и да се не одолжно треба спасавати бекством. Искрпна испитивања двојице америчких научника омогућила су да се у потпуности схвати какви се ултразвучни ратови воде ноћу између слепих мишева и лептирица.

„Уши ноћних лептирова ра споређене су око њиховог „струка“. Њихово устројство је једноставно и веома ефикасно. Сићушно удубљење у телу покривено је са спољашње стране танком опном. У удубљењу се налазе три микроскопски сићушне нервне ћелије. Под утицајима звучних таласа мембрана вибрира. Те вибрације примају нервне ћелије и одашиљу мозгу знак за узбуну.

МУМИН И ТВ

ПОЧЕО ЈЕ КАО КАФЕЦИЈА

Едвард Лојд, оснивач највештења а онда је почео и да по зајмљује новац акоато робе која ће тек да стигне. Мало помало и он је почео да гарантује долазак разне робе и њихову испоруку а онда и да осигурава робу и читаве бродове. Исто тако су чести гости били и трговци који су се интересовали када ће која лађа стићи у луку.

Лојд је у почетку давао обавештења а онда је почео и да по зајмљује новац акоато робе која ће тек да стигне. Мало помало и он је почео да гарантује долазак разне робе и њихову испоруку а онда и да осигурава робу и читаве бродове. Исто тако су чести гости били и трговци који су се интересовали када ће која лађа стићи у луку.

БИОСКОП И ВАЛЕРИЈАН-КАПЉИЦЕ

Некад би овакав догађај могао да изазове смрт неколико људи. Али, савремена фармакологија... Уосталом, да испричамо по реду. Прикаживање једног филма из серије страве и ужаса у граду Најтону (Енглеска) имало је необичне последице. За време представе 23 човека пала су у несвест; међу њима биле су и две продавнице улазница. Управа биоскопа хитно је одлучила да у фоајеу отвори пункт прве помоћи.

ТАЈНЕ ПРИРОДЕ

Недавно су амерички научници проучавајући неке врсте зечарки, открили да ове змије имају невероватно развијен осећај за топлоту. Зечаркама су биле показане две исте лопте које су се разликовале у топлоти само за 0,1°C. И ма колико пута научници мењали место лоптама, зечарке су увек ишле ка топлијој. Зашто? Научницима још није пошло за руком да то одгонетну.

ДИСКВАЛИФИКОВАНЕ

За предстојећи зимски карневал који организује универзитет у Империји, у америчкој савезној држави Мичигену, за такмичење у брзом рашењу браде пријавило се че-

трдесет учесника. Од пријављених већ сада се за четворо може рећи да немају никаквог изгледа на успех. То су — четири студенткиње.

ХУМОРЕСКА

НИШТА БЕЗ СТАТИСТИКЕ!

У одељку железничког вагона седели су тачно преко пута мене. Могао сам и морао да чујем о чему причају. Очигледно су ступили у разговор. На крилу првог лежала је нека књига.

— Баш сам сад прочитао неколико веома занимљивих статистичких података — обратио се он оном другом.

— Ох, статистичке бројке — одговори овај. — Изванредна ствар!

— Нашао сам, на пример — настави први — једна кап воде садржи мале... мале... тренутно сам заборавао како се зову... мале... мале делиће и

сваки кубни сантиметар садржи... садржи... морам да погледам...

— Рецимо један милион — допуни га други предусредљиво.

— Тако, милион или можда милијарду, у сваком случају страшно много.

— Није ваљда! — узвикну други.

— Али, знате, има немогућих ствари на свету. На пример, угаљ, узмите угаљ...

— Одлично... узмимо угаљ — прихвати саговорник и с изразом самозадовољства завали се у меко седиште.

— Знате ли да свака то-

на угља која сагори у локомотиви, вуче теретни воз дугачак — не знам ви

ше тачно колико — рецмо, теретни воз дугачак толико и толико, тежак

толико и толико... Вуче га од... од... хмм — тачне раздајине се тренутно не сећам — вуче га од... од...

— Па ипак, најфанстичније су цифре о удаљености Земље од Сунца. Ракета која се испали ка Сунцу...

— Испали ка Сунцу — понови саговорник важно климајући главом.

— И путања...

— Уз трошкове од... станите, морам најпре тачно да прочитам према километрима — дакле, у километрима отприлике...

— Не, не, погрешно сте ме разумели, према муњевитој брзини, просто баснословно, кажем вам. Ракети би стотинама милиона — не, стотину милијарди — дакле, просто напросто лудачки дуго времена било донде потребно...

Нисам могао више да издржим, побегао сам у вагон-ресторан.

НЕМА ШАЛЕ...

Да код професионалних спортиста нема шале најбољи је пример одличног америчког кошаркаша Бејба Рута који је због закацнџања на утакмицу био кажњен глобом од пет хиљада долара. Он се бунио али му то ништа није вредело, на крају је морао да плати ову високу суму.

ДЕЧЈА УСТА

Сваког јутра од 9.30 до 11.45 часова слушаоци једне енглеске радио-станице могу да постављају питања о било

чему. Већина ових питања су озбиљна, док су друга прилично наивна, јер их обично постављају деца. Једно од тих питања је и ово:

— Молим вас да ми одговорите како може да стане цео оркестар у један мали транзистор?

МОСКВА 2000. ГОДИНЕ

Совјетски урбанисти пришли су изради плана за нови део града „Москва 2000. године“ у

којем ће бити искључиво седиште установа, канцеларија, бироа. Станова неће бити, људи ће бити расељени на периферије.

ПОДЗЕМНА КОНЦЕРТНА САЛА

Близу Бајројта, пећина Јента, веома дубоко испод земље биће пре-

творена у концертну дворану. Према оцени стручњака нигде на свету не постоји место са акустиком каква је у овој пећини.

БРЖЕ НЕГО СО...

У Великој Британији врше се проба са извесним хемијским препаратом који топи снег и лед тридесет пута бр-

же него со. Овај препарат омогућио би зими потпуно нормалан саобраћај.

ПРОТИВ НЕСАНИЦЕ

Да би помогла својим суграђанима који пате од несанице чувена париска књијара Галимар продужила је своје радно време до поноћи и прима телефонске наруџбине, а тражене књиге одмах доставља купцима у стан.

Песнижов РАДНИ СТО

Сео је у некој од бечких кафана, ћутљив и усамљен. У то време бавио се лекарском праксом. Али, пре свега он је био књижевник, песник и један од најбољих уредника тадашњих српских књижевних и хумористичких листова. Увек у оскудним новчаним приликама. „Кад помислим, на оне наше старе списатеље, можда ми је боље него што је било њима. А кроз сто година, можда ће ипак бар неком од наше „сортне“ бити боље него што је сада нама“ — писао је Јован Јовановић Змај.

После завршене лекарске ординације, повукао би се у неку тиху бечку кафану или пивницу, сео за свој унапред резервисани сто, па би по њему распростро свежањ разних новина. Читао је и бележио, а поред њега је била увек и понека књига коју је исто тако требало прочитати, о њој нешто рећи, забележити... То су године између 1881. и 1890. Змај је главни уредник, а често и једини сарадник листа „Невена“ намењеног деци. Он је уредник сатиричног листа „Стармали“, а исто тако и књижевно-забавног часописа „Јавор“; поред тога и песник који, кад му то послови допуштају, тоне у своја тиха и дубока осећања, расположе-

ња. Али изнад свега, он је израз свог времена свих политичких догађаја, општих и сасвим локалних, хроничар у стиху једне епохе. За време његовог боравка у Бечу посећивали су га мно-

с ким је разговарао, у неколико речи о чему.

Уједно је то био и његов лекарски дневник, јер је, на пример, поред белешке да је посетио „врло болно дете сиромашне кројачице, у дифтерији“ и учинио све што се у том случају могло да учини, забележио да га је посетио и црногорски престолонаследник, додајући одмах потом „да је детету снајдерке пошло на боље... наплатно ништа нисам, и нећу“.

Око 1887. године Змај је одабрао за своје „смиреније и тихи рад“ једну оближњу пивницу где су господина доктора сви познавали и брижљиво пазили да његово сто нико не заузме. Он је лежио и келнере те пивнице, и оне мале келнерске шерге које су

удубио у читање, о његово сто неколико пута куцнуо студент, пореклом из Србије. Тиме је хтео да да на знање да је ушао у Змајеву радну собу, јер су му пре тога келнери врло озбиљно напоменули да „господин доктор жели да у свом углу буде сам и по могућности да га нико не узнемирава док ради“. И потом: „Господин доктор је врло уvažена личност, па се трудимо сви да га не узнемиравамо... Уосталом, изволите се пријавити...“

А куцање о сто било је то „пријављивање“.

— Извол'те, млади пријатељу — рече Змај своје госту и као да је негде у својој кући, он поче да му тражи што удобније место да га поседне. Па тек се одједном присети да је то пивница. — Па, извин'те, ето, тако навикао сам на ово своје радно место — додаде песник.

Сад је младић био збуњен јер се схватио да је Змаја узнемирио а Змај му рече: — Ево, видите, оно онде је за „Невен“, ово ту за „Стармали“ и још две песме. Човек мора тако да ради кад има много и много да уради.

Млади студент био је Јован Максимовић, касније преводилац руских песника и књижевника и пријатељ Змајеве све до његове смрти, први који је приказао Змајеву личну библиотеку и начин на који је песник прилазио поједином књижевном делу.

Тај сто у једној бечкој пивници представљао је редакторско место за читав низ часописа које је уређивао, а често и у пуној мери испуњавао Јован Јовановић-Змај. Прекривен мноштвом разноврсних новина, зеленкастом хартијом испод којих су вириле мастионице и кригла пива, с неколико перних држаља, овај сто, нарочито у младих песничких пријатеља изазивао је „страхопоштовање и далеке жеље да се једном буде као човек који за њим седи, ради, неуморно ради, пише и пева“.

А Змај је, баш уз такав сто, немилује расипао свој талент у „безбројне пахуљице“, настојећи да у материјалном погледу обезбеди живот оних који су од њега зависили. У једном писму, неколико година касније (1890), Змај одговарајући на нека питања, каже:

„Да, да — ја сам вам прилично остарио. Али још ме нешто изнутра боцка да што повеће, самосвојно напишем. Па, можда, варајући себе, још мислим да се не бих ни постидео; свако јутро, каткад и увечер, то у мени искрсне. Али нека авет дође и груне у то немилује. А та је авет старења за свакидашњи крух...“

И готово до краја Змајевог живота, ма где живео и где се налазио, његов радни сто представљао је, на жалост, не толико место на коме је стварао своја песничка дела већ — „радни пунт“ — како га је често сам називао, у борби за „крух наш свагдашњи“.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

звали „пикולי“ или како у Србији кажу — „дијете“. Зауврат келнери су настојали да око господина доктора не буде никакво бучно друштво већ сасвим „пристојни гости који говоре тихо“.

И господин би доктор сео за свој сто, распростро новине и оловком подмалчио све што би га интересовало. Па ипак и ту су га проналазили пријатељи, највише српски и хрватски студенти у Бечу. А Змај је сматрао овај свој сто у бечкој пивници „потајним“ радним местом, где га нико неће узнемиравати. Усамљен, уз криглу пива, прикупљао би материјал за своје листове и долазио до идеја које би потом изразио у течним, лаким и толико популарним стиховима који су често имали више успеха од многих политичких говоранија. Тако у „потаји“, колико је то било могуће, Змај је из дневних листова тражио материјал за своје „пустице“, за своје стихове у „Стармалом“ за све оно што „може да уједе а и да заслади“.

Тако је једном, кад се Змај

ЗВОНЦЕ ЗА МАЧКА

Није редак случај да мачка гребе по вратима кад за касни да јој се отвори. Међутим, мачак Тибс који припада некој америчкој породици Ричардсон често је каснио, па да га не би досађивао или да се не би пречуло гребање и маукање домаћин је наместио ниско звонце за Тибса и издресирао га, па овај увек зазвони када дође.

ПРВИ МАРГАРИН?

Проналазак маргарина приписује се француском научнику Иполиту Меж-Муријеу. Он је добио налог од француске морнарице да пронађе замену бутеру у време када је владала велика оскудица у тој намирници. Маргарин који је овај Француз пронашао много се разликује од данашњег који се прави од биљног уља. Тај први маргарин је прављен од говећег лоја, топлог млека и делова овчјег желуца. То се све добро мутило док се не би добила нека врста пасте. За свој проналазак научник је добио одликовање од Наполеона III 1870. године.

ДОЖИВЉАЈИ У БРАДИМА

ЦРТА И ПИШЕ
Б.ЛОБАЧЕВ

Max

ВАСЈА СМИСЛОВ

Шаховски свет је чуо за Смилова пре тридесет година када је овај као тринаестогодишњи де чак победио у симултаном утакмици велемајстора Флора. У то време Флор је био у напону снаге и веровао је да ће брзо потући московске малишане, па је на брзину почео да обилази шаховске столове. Међутим, његови млади партнери имали су солидно шаховско знање. Искусни велемајстор почео је чешће да заостаје код појединих столова. Један од њих, кога је одмах у почетку запазео по коврцавој риђој коси, прецизно је водио завршницу и — добио партију. Са свих страна се чуло: како се зове победник велемајстора Флора?

Васиљ Васиљевич Смилов — Васја рођен је у Москви 24. марта 1924. године у породици где је поред певања имао традицију и шах. Његов отац Василиј Осипович, инжењер по струци, био је поносан на своја два успеха који нису били везани за његово занимање: победио је Аљехина на симултаном утакмици, а од великог Шаљапина који га је чуо како пева, добио је лаксаве оцене. Жеља оца да му син буде добар шахиста и уметник почела је да се остварује још од Василијевих најранијих дана. Кад му је било шест година, научио је од оца да покреће шаховске фигуре а убрзо потом почео је да истражује шаховске тајне по књигама очеве библиотеке. Ту су биле збирке партија најистакнутијих шахиста, Убеник шаховске игре од Дифрена, књиге Ласкера, Капабланке, шаховске књиге руских велемајстора... Поред тога Васја је волео да свира на клавиру и да пева, па је то изводио сам или у друштву са оцем.

Полазак у школу значио је за дечака могућност више да

усавршава шаховски таленат. У шаховском кружоку Московског дома пионира слушао је предавања шаховских мајстора, семинаре из теорије шаха, играо тренинг-партије. Кад је у Москви 1935. године био организован велики међународни турнир у Музеју уметности, нашао се међу гледаоцима и Васја, ообилазан дечак који је нетрепиче гледао бивше шампионе света Ласкера и Капабланку са чијим се делима упознао још пре неколико година. Ту су били и многи руски и страни мајстори шаха које је до тада

познавао само из књига: Флор, Шпилман, Штајберг, Пири, Вера Менчик... Видео је и Ботвиника, али ко би онда могао и да помисли да ће Васја са њим играти мечеве за првенство света. Те године дугим 'корацима' почео је Смилов свој успон по црно-белим степеницама.

Као играч четврте категорије Васја је 1935. године опробао своје снаге на квалификационом турниру шаховског клуба Централног парка културе и одмора „Горки“ где је испунио норму за трећу категорију. Охрабрен успехом одлучио је да иде даље, па је у пролеће наредне го-

дине испунио норму и за другу категорију да би у јесен постао играч прве категорије. Тако је за годину дана постао кандидат за титулу мајсторског кандидата.

Право ватрено крштење у шаховским борбама доживео је четрнаестогодишњи Васја Смилов 1938. године. Заузео је прво место у Лењинграду на Омладинском шампионату Совјетског Савеза, а затим је освојио прво место и на полуфиналном турниру за првенство Москве. Средином године учествовао је на Свеазовном турниру играча прве категорије у граду Горки и за постигнути успех стекао титулу мајсторског кандидата. Крај 1938. године, у којој је успешно завршио десетогодишњу школу, донео му је пун тријумф: на првенству Москве поделио је 1—2. место са мајстром Сергејем Всеволодичем Бјелавјењем и постао шаховски мајстор. Имао је само 17 година, а победио је на турниру низ мајстора: Лилијентала, Панова, Јодовича, Зухарјева.

Смилов је први пут учествовао на првенству Совјетског Савеза — дванаестом по реду — 1940. године. Између двадесет учесника на старту нашао се заједно са још двојицом представника младе гарде: Стаљбергом (погинуо 1943. године у рату) и Болеславским. У друштву Лилијентала, Кереса, Ботвиника, Рогозина, Левенфиша и других шаховских корифеја Васја је играо хладнокрвно и мирно. Ево како га је описао један аутор: „Из тог времена постоје Смиловљеве фотографије снимљене за време игре. У белој кошуљи, без кравате, с изражајним, издуженим, понешто меланхоличним лицем, седи за таблом поднимљем длановима о подбрадак. У истој таквој позицији видели су га љубитељи шаха и седамнаест година

касније...“ Завршетак турнира донео му је треће место и тринаест поена (8 победа, 1 пораз и 10 ремија); само пола поена више имали су победници турнира Бондаревски и Лилијентал.

Титулу велемајстора добио је за успех постигнут 1941. године на меч-турниру за звање апсолутног шампиона Совјетског Савеза. Заузео је треће место (иза Ботвиника и Кереса, а пасирао се испред Болеславског, Лилијентала и Бондаревског) што је за његових 20 година било равно тријумфу. У ратним годинама победио је на шампионату Москве 1942. и 1944—1945, а 1943—1944. био је други.

Линија његових успеха почиње да бележи успон 1946. године када је у Гронингену освојио трећу награду (иза Ботвиника и Евеа). Отада је учествовао успешно на више десетина великих шаховских такмичења. Године 1948. Светска шаховска федерација уврстила га је у листу кандидата за првака света а на меч-турниру петорице освојио је друго место. Први пут је изазвао Ботвиника на меч 1954. године, али је после 24 партије резултат био нерешен: 7 победа, 7 пораз и 10 ремија, па је шампион сачувао титулу. У пролеће 1957. године играо је други меч са Ботвиником у коме је постигао шест победа, три пораз и 13 ремија и освојио највишу шаховску титулу. Наредне године Ботвиник је искористио право реванша и повратио титулу постигавши победу од 7:5 уз 11 ремија. И као експрвак света Смилов је несмањеном енергијом наставио да учествује на турнирима и мечевима. На завршним свечаностима Смилов-шахиста постаје Смилов-певач и одушевљено поздрављен пева одломке из опера или свира на клавиру.

Ужари једне фабрике у близини Хамбурга добили су на рубину да исплету циновску

Циновско уже

плетеницу дугу 500 метара, од неколико конопа пластичне масе. Сваки струк био је дебео као људска рука. Уже је послато у Бенову у једно велико бродоградилште, а служиће за везивање супертанкера. Уже исте дебљине начињено од конопља било би сувише тешко, а осим тога не би било ни тако еластично као ово од пластичне (полипропиленске) масе. Поред тога синтетично уже има и ту предност што плива на води, па се око њега не заплићу бродски вијци. Полипропиленско уже може да се користи за танкере носивости до 200.000 тона.

РИБА СА ТРИ СРЦА?

Др Дејвид Јенсен, кардиолог са Крипсовог океанографског института у Сан Дијегу, открио је једну чудну рибу у Тихом океану. Ова риба личи на јегуљу и дуга је око пола метра. Али, оно што је изне-

надило др Јенсена а и друге научнике јесте откриће да риба има три срца која раде независно једно од другог. Осим тога, једно срце није уопште повезано са нервима било ког дела рибљег тела.

Одакле назив КИОСК

Реч киоск дошла нам је са истока и значи отприлике: кућица или шатор у врту. Године 1750. један Енглец који се са Истока вратио у своју земљу, направио је један такав киоск у врту. На њега се угледао неки вешт трговац који је почео да поставља киоске по улицама. Али, они у Европи нису служили за одмор већ за продају разне робе. Данас један град не можемо да замислимо без многобројних киоска за продају цигарета, марака, сувенира, вириши итд., али мало ко зна одакле потичу.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

Говорећи о пријатељству Цицерон је једном приликом рекао:

— Они који уклањају пријатељство из живота, уклонили би и Сунце да не греје овај свет када би то могли.

Присталице Филипа Македонског једном приликом су га хвалиле пред Демостеном, великим говорником. Говорили су:

— Он је највештији беседник, најлепши човек, а и добар је друг када се седи и пије.

Демостен је на то рекао:

— Прва похвала вреди за софисту, друга за жену, а трећа за сунђер, али ниједна није похвала за краља.

— Зашто си забранио употребу злата и сребра? — упитали су спартанског законодавца Ликурга.

— Зато што сматрам да су злато и сребро узрок сваког зла у животу.

Када је Александар Македонски дошао на Ахилејев гроб рекао је:

— О срећни младићу, ти си у Хомеру нашао песника који је опевао твоја јуначка дела.

Бекство у војску

Двадесет једногодишњи Енглес Едвард Морис побегао је октобра прошле године из једног британског затвора

где је требало да одлежи годину и по дана. Али, чим се нашао на слободи изгубио је храброст и у страху да не буде ухваћен пријавио се као добровољац у британску војску уз обавезу да ће у њој служити девет година. Морис се није преварио кад је рачунао да ће му војска бити најсигурније склониште. Вероватно да би и остао неоткривен да недавно није, пошавши на један састанак, од једне продавачице „дигао“ са тезге мали букет цвећа. Неко га је, међутим, приметио, дигао узбуну и позвао првог полицајца. Приликом проверавања његових исправа откривено је да је војник Морис одбегли затвореник. Своју кицошку војничку униформу Морис је морао да замени сивим пругастим оделом.

Замењује човека

На улазу у тунел испод Мерсеја у Ливерпулу регулисање саобраћаја врши се помоћу електронског мозга. Овај 3 км дуг тунел везује центар Ливерпула са градовима на јужном делу реке. Путокази диригују саобраћа-

јем и аутоматски убацију возила у коловозе. Детектори обавештавају мозак о закрчени пролази, тада се возила у споредним улицама обавештавају којим другим улицама треба да крену.

Тисна читалаца

Желим да се дописујем са вршњацима из наше земље. Имам 18 година. Скупљам разгледнице и слике глумца. Волим модерну музику. Марија Секељ, Панчево, Маре Мандић бр. 13

Имам 13 година. Скупљам марке и разгледнице. Желео бих да преко нашег листа стекнем пријатеље. Саша Муџан, Београд, Бирчанинова 20/V

Скупљам слике глумца и разгледнице. Волим спорт и модерну музику. Имам 17 година и желим да се дописујем са вршњацима. Гордана Стојановић, Нови Београд, Отона Жупанчића 18/26

Желим да се дописујем са друговима из наше земље и иностранства који знају руски и српскохрватски језик. Скупљам разгледнице и марке. Имам 14 година. Софија Брад, Крњача—Београд, Партизански блок 106.

Желим да се дописујем са вршњацима на нашем и енглеском језику. Волим модерну музику. Имам 18 година. Снежана Дражић, Београд, ул. 27. марта бр. 28.

Хоби ми је скупљање кутија страних цигарета. Желео бих да се дописујем са вршњацима из Београда. Имам 17 година. Славко Радаковић, Нови Београд, Студентска 43/37.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и СССР. Скупљам слике глумца, волим забавну музику и спорт. Ученик сам осмог разреда основне школе. Језик дописивања руски и српскохрватски. Марко Мартиновић, Нови Травник, Босна, Ново Насеље бр. 16.

Имам 17 година. Волим филм. Могу да се дописујем на руском и француском језику. Мирослава Јојић, Нови Београд, Радоја Дакчића 13/19.

Скупљам разгледнице и марке. Желела бих да се дописујем са вршњацима из наше земље. Имам 14 година. Драгица Вавић, Београд 26, Сутјеска 149.

Желим да се дописујем са младима из целог света и из наше земље. Језик дописивања: српскохрватски, француски, енглески и италијански. Имам 17 година. Волим спорт и модерну музику. Радмила Шошкић, Земун, Беканијска бр. 43.

Волим модерну музику. Скупљам разгледнице. Имам 17 година ученица сам II разреда Економске школе у Земуну. Желела бих да се дописујем са друговима из наше земље и иностранства. Штефица Працаић, Земун, Франца Прешерна 13.

Желим да се дописујем на француском и руском језику Волим модерну музику. Милица Јањегов, Нови Београд, Отона Жупанчића 16/22.

Желим да се дописујем с друговима и другарицама из наше земље, СССР и Западне Немачке. Језик дописивања руски и немачки. Волим модерну музику. Руѓица Цингел, Сремска Митровица, Матошева бр. 21.

Ја имам 15 година а моја сестра 13. Скупљамо и размењујемо разгледнице, плоче и марке, волимо модерну музику. Суада и Сенада Хајдер, Јајце, о. ш. „Берта Кучера“.

Интересује ме живот младих. Скупљам кључеве необичног облика. Језик дописивања српскохрватски, руски, бугарски, немачки и есперанто. Даница Глумац, Београд, Кнеза Вишеслава 94.

Желим да успоставим везе са друговима који воле еликарство, забавну музику, размену разгледница, слика глумца и слика градова. Имам 17 година. Језик дописивања српскохрватски. Бахтијари Меховић, Скопље, Фото „Турист“ ул. 192 бр. 13.

Волим хемију и језике. Имам 14 година. Ученица сам осмог разреда. Желим познатио са вршњацима из наше земље. Јасна Стојановић, основна школа „Вук Ст. Караџић“, Неговац, Крајина, Србија.

Мој хоби је скупљање слика глумца, салвета, маркица и забавна музика. Имам 15 година и желим да се дописујем са вршњацима из целе земље. Радмила Кретић, Панчево, Утринска ул. 15/12.

Желим да се дописујем са вршњацима из наше земље, СССР, Западне Немачке и Мађарске. Имам 13 година. Ученица сам 7. разреда основне школе. Језик дописивања српскохрватски, руски, немачки и мађарски. Златица Крапујевић, Сента, Жарка Зрењанина 1.

Базим се радио-аматерством. Освојио сам треће место на такмичењу савезног значаја у Лиговом Ужичу. Такмичили смо се у оклапаној радио-транзистору. Желим да се дописујем са пионирима из наше земље. Ученик сам VI разреда школе „Димитрије Тудоровић“ у Краљеву. Слободан Радеч, Краљево, Југ Богданова 25.

Имам 14 година. Скупљам разгледнице и маркице чоколаде, а волим модерну музику. Језик дописивања српскохрватски и руски. Верница Богдановић, Гроцка код Београда, Шумадијска 66.

Мој хоби је скупљање маркица, разгледница и кутија шибаци. Волео бих да се дописујем са друговима и да сазнам више о граду у коме они живе. Ученик сам 8-6 разреда основне школе „Моша Пијаде“. Анто Грњић, Вареш — Мајдан.

Скупљам разгледнице и марке. Волим забавну музику. Језик дописивања српскохрватски и руски. Драги Милановић, ул. Васе Пелагића бр. 57/III, Бор.

Волим физику и хемију. Скупљам филмове од 8 мм. Језик дописивања српскохрватски и руски. Стеван Ристић, ученик 8. разреда основне школе. Краљево, Пљавина 12.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из СССР, Енглеске, Француске и Италије. Скупљам слике глумца, поштанске марке и разгледнице. Волим модерну музику. Љиљана Ђурић, Мајора Марка 63, Параћин, Југославија.

WALT DISNEY РОБИН КРУСО

ДАХ СМРТИ

У нашем листу објављивали смо често чланке о живљацима разних ловаца на разне животиње. Данас доносимо кратак опис узбудљивог доживљаја двојице страствених пећароша Бена Чајка и Рона Бауерса, који су често одлазили у риболов на једно од великих језера у Канади. Нарочито су волели да пецају пастрмке.

Пошто би изабрали место за лов, седали би у своје каное и отиснули се од обале у потрази за рибом. Тако је било и 11. јуна 1965. године. Рон се упутно чамцем уз обалу језера Онтарија. Имао је срећан дан и рано поподне вратио се у логор. Почео је да припрема вечеру јер је то било правило код њих — ко се први врати дужан је да спреми оброк за обојицу.

Међутим, Бен није имао срећу да нешто упеца, а није хтео да се врати док нешто не улови. Задубљен у пецање није ни приметио када је поветарац почео да дува преко језера. Ветар је постајао све јачи. То је натерало Бена да мало погледа унаоколо. Када је угледао страхан при облак како се приближава великом брзином, следно се. Врло је добро знао шта га може све снаћи на језеру у невремену

које се спремало. Шчепао је оба весла и почео да лудачки весла. Све је било узалуд. Олуја се приближавала страховитом брзином. Чуо је њено стравично хујање. Несрећа се приближавала страховитом брзином. Од налета ветра предњи део чамца се подигао у вис, па се Бен заједно са свим стварима које су се налазиле у чамцу нашао у води. Једина шанса да остане жив била је да се поново дочепа чамца. Поверовао је у то јер је био одличан пливач и ронилац. И заиста, после неколико узалудних покушаја успео је да се дочепа преврнутог чамца.

Међутим борба са ветром и водом толико га је исцрпла да је осећао да неће дуго моћи да издржи. Таласи су ударили са свих страна. Покушавао је некако да управља чамцем ка обали и да га гура пливајући али све је било узалуд.

Помисао да би га његов друг Рон могао спасти није му падала на ум, јер би то била и за њега пропаст. Али, кад није се уверио да је слабо познавао Рона. Јер, чим је приметио налазак олује, Рон је помислио на свог пријатеља. Пожurio је дуж обале на би ли га угледао, али је видео само преврнути чамца. Није веровао да је Бен страдао јер

је знао да је добар пливач. Покушао је да и он заплочи у чамцу да би спасао пријатеља, али то је било немогуће. Због тога је решио да спасе друга помоћу малог хидроавиона који се налазио на обали за потребе спасавања.

Полетео је. Ветар се играо малим хидроавионом, али Бен није губио главу, био је одличан пилот. Чим је избио у простор изнад површине језера, спустио је два појаса за спасавање, затим једно весло и чамац, али није могао да види друга. Тражио га је погледом на све стране и таман се решавао да се врати кад је угледао Бенову главу како се појављује из воде. Рон више није оклевао, спустио се на узбуркано језеро и атерирао у близини Бена. Чим се овај појавио на површини, он му је добио појас за спасавање који је био везан за авион и довикнуо му да га ухвати. Бен је имао још толико снаге да схвати да му је пријатељ дошао у помоћ. Ухватио је појас. Рон му се почео да приближава и најзад га убадио у авион. На крају се ипак све срећно свршило, али је прошло дуже времена док су се поново решили да поћу на језеро.

Наше лице није потпуно симетрично. И због тога ми у огледалу не видимо себе онако како у ствари изгледамо. Изведите следећи опет: узмите једну фотографију, повуците тачно по средини лица вертикалну линију а затим по тој линији исечите фотографију на две половине. Затим поставите једно поред другог два огледала и „одсликајте“ у једном од њих десну а у другом леву половину. Добитете два потпуно различита лица.

Али, није несиметрично само наше лице. И руке код човека нису потпуно једнаке. Већина људи боље се и спретније служи десном руком но левом. Зашто? Постоји претпоставка да је један од разлога ове појаве — рат. На левој руци, заштићујући срце, ратници су носили штит а у десној су држали мач. Постепено се та десна, активнаја рука, више развила. То је, као што смо казали, само претпоставка. Али нико не одриче чињеницу да на активност десне руке утиче положај срца.

У сваког човека једна нога је јача, десна или лева. Број левака и дешњака —

што се тиче ногу — углавном је исти. Фудбалера, на пример, морају нарочито тренирају „неактивну“ ногу да би обема могли да играју подједнако добро. Исто тако шофери и пилоти морају да тренирају леву руку да би могли сигурно да управљају својим машинама.

Лева и десна половина, односно лева и десна рука или нога, не постоје само код човека. И код лишћа је једна половина већа од друге. Све пузавице су такође леваци или дешњаци. Али, листови код зариса искључиво су — десни. Код обичног бора левих иглица због нечег увек има више.

Каког све то значења има? Десне и лево биљке немају исту плодност. Једне лакше подносе зиму и болести а друге теже. Значи, између њих се може извршити избор. То су модаврски научници и учинили. Укрстивши сорте „левакиња“ и „дешњакиња“ они су добили нов високопродуктивни хибрид пшенице.

Лево и десно срећу се не само у свету биљака и животиња, већ и у царству кристала. Чак и молекули и елементарне честице могу да буду, да тако кажемо, леви или десни. Да узмемо као пример пеницилин. Микробе убијају само десни. Истовремено, све животиње на нашој планети изграђене су искључиво од „левих“ аминокиселина.

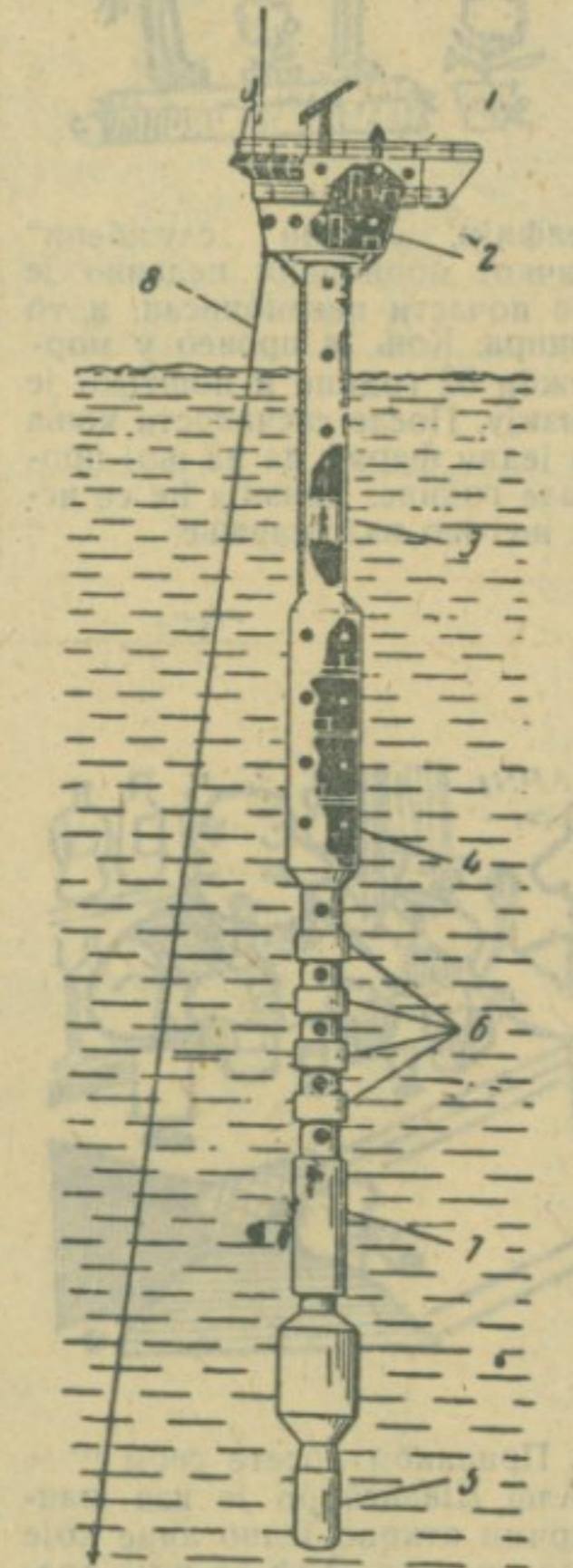
»ТАЈАНСТВЕНО ОСТРВО« КАПЕТАНА КУСТОА

Да би се упознале поједине појаве и процеси у морским и океанским дубинама, потребно је непрекидно их посматрати. Због тога је познати истраживач подводног света Ив Кусто, кога не само у његовој домовини Француској већ и у другим земљама зову капетан Кусто, предложио Океанографском институту у Монаку и француској Управи за подводна проучавања изградњу заната чудног „острва“. По разрађеном пројекту у Ници је саграђен стални океанографски пловак, касније назван „Тајанствено острво“.

„Острво“ сачињава вертикално постављена цев, чија је дужина 69 м а просечна ширина 2 м. У свом средњем делу она је шири — пречник јој достиже око 3 м. Ту се налазе 4 подводне лабораторије, смештене једна изнад друге. Испод најниже лабораторије налази се резервоар са десет тона слатке воде и компримирани ваздух. У најнижим деловима цеви је резервоар са газалином и 112 тона терета, који обезбеђује стабилност „острва“. На горњем крају цеви, која се издиже 10 м. изнад површине Сре доњег мора, налази се платформа на коју може да слети хеликоптер. Она има површину од 60 м². Испод ње се налазе: кабина, рачунска лабораторија и друге просторије. Малим лифтом може се брзо стићи у једну од четири подводне лабораторије или се из њих испети до платформе.

Укупна тежина „Тајанственог острва“ износи 257 тона, па стога и највећи таласи, који пролазе само 3—4 метра испод платформе, једва

да га померају. Да га не би однеле морске струје, а оне се јужно од Нице крећу ка југозападу, „Тајанствено острво“ је еластичним кабловима од најлона и полипропи-

лена, дебелим 45 мм везано за велику котву на дну. Мада је „острво“ од Нице удаљено само 100 км, ипак је на том месту море дубоко 2.400 м.

Већ више месеци биолози проматрају живи свет мора кроз једно од 20 специјалних окана, а помоћу специјалних уређаја узима се вода из различитих дубина и обавља ње на анализа: каква је сланоћа воде и њена температура, садржај гасова, количина планктона, његов састав итд. На спољној страни уроњене цеви налазе се многобројни инструменти, који аутоматски региструју шумове мора, промене притиска воде при таласању и др.

„Острво“ је увек снабдевано намирницама којих је за 4 човека, колико их је најмање на њему, довољно бар за три месеца.

Изградња „Тајанственог острва“ има огроман практичан значај за науку. Користећи се резултатима посматрања сабрањим на овом „острву“ француски истраживачи су дошли до многих нових података о хидрометеоролошким појавама, које се дешавају у дубинама мора и на његовој површини.

Проћи ће године и, можда ће се, једног дана изнад неиститаних дубина мора појавити мноштво, читав архипелаг „тајанствених острва“. Она треба да помогну човеку да упозна много нових појава у „другом космосу“, како све чешће називају океан.

На слици је приказан шематски изглед „Тајанственог острва“ капетана Кустоа. Бројке значе: 1 — платформа; 2 — кабина, лабораторија и друге просторије; 3 — лифт; 4 — подводне лабораторије; 5 и 6 — баласт; 7 — резервоар са газалином и ваздухом; 8 — еластични каба који везује „острво“ с котвом на дну мора.

МАЛИ СМРЗНУТИ ПОКЛОН

Необичним рођенданским поклоном изненадио је своју жену двадесет трогодишњи Дебеј Вилијамс из Милвокија: предао јој је једног малог, 45 килограма тешког смрзнутог слона! Слон је последњих пет година провео у комори за дубоко хлађење једне велике хладњаче. Његов ранији сопственик, код кога је животиња и угунила ставио га је у хладњачу да би га употребио као доказ у процесу који је повео против трговца који му је, како је тврдио, продао већ болесног слона. Међутим, он се никад више није појавио. Слонче је остало у хладњачи а лежарина за њега стално се повећавала. Најзад га је за 70.000 динара откупио пре паратор Вилијамс да би га поклонно својој жени која на мерава да њиме украси своју веранду.

АКРОБАТИ НА СМУЧКАМА

ЧИЈЕ ТРИК

ОВО НИЈЕ НИКАКАВ ТРИК ИЗ НЕКОГ ДЕЧЈЕГ СТРИПА ВЕЋ ПРАВИ СКИЈАШИ КОЈИ КОРИСТЕ СПЕЦИЈАЛНИ ПАДОВРАН ПОМОЋУ КОГА ПРЕСКАЧУ ЗА ВРЕМЕ СКИЈАЊА ПРЕПРЕКЕ ШИРОКЕ И ДО 30 МЕТАРА. ДЕМОСТРИРАЊЕ ОВИХ ПАДОВРАНА ВРШЕ ДВА НАСТАВНИКА СКИЈАЊА НА ПЛАНИНИ ХЕЈСТЕК У АМЕРИЧКОЈ ДРЖАВИ ВЕРМОНТ.

РУДНИК ПОД ВОДОМ

Најнеобичнији рудник кала ја у свету је онај у Сан-Ренану у Француској. Налази се испод воде и техника његовог експлоатисања је јединствена у Европи. Метал се извлачи на површину багером „Ла Фрењанте“ — 3500 кубика дневно.

ШТО ЈАЧИ, ШТО ТРАЈНИЈИ

Британски стручњаци за болести зуба начинили су електронски зуб са шест отпремника. При жвакању хране ови отпремници преносе јачину притиска зуба у специјални апарат — мерач вредности. Добивени подаци треба да послуже као полазна тачка за проналажење бољег материјала за пуњење шупљина зуба као и за бољи квалитет вештачких зуба.

„МАРАКАНА“ МЕЊА ИМЕ

Највећи спортски стадион на свету „Маракана“ у Рио де Жанеиру, који може да прими 200.000 гледалаца, зваће се од сада „стадион Марија Филхе“ у част бразилског новинара, иначе познатог фудбалског стручњака који је недавно преминуо.

ГРЕНОБЛ ЗА ОЛИМПИЈАДУ

Клизалиште у Греноблу саграђено за предстојеће олимпијске игре највеће је у свету. Такмичари ће на њему имати слободан замах у брзом клизању. Бетонска подлога представља јединствену целину, нема наставака. У њу је уграђено 118 километара челичних цеви!

БОЉЕ ОД ОПЕКЕ...

У истраживачком институту у Сондерхаузену добивена је плоча од влакана помешаних са магнезиумоксидом. Лакша је од воде, незапаљива, не трули и не набрекне од воде и влаге. Њена издржљивост је 70 кг на см². Ова нова плоча од мешавине влакана и минерала четири пута је већи спроводник топлоте од опеке. Имаће велику примену у грађевинарству, на пример, за облагање подова и другу сличну намену.

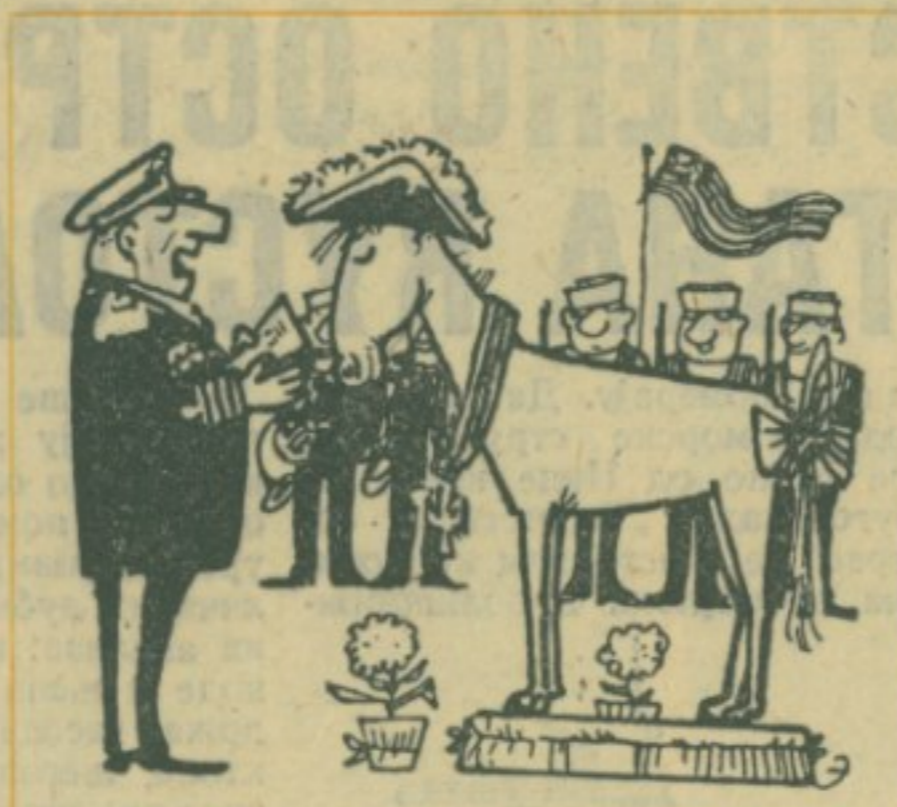
СУНЧЕВА ЕНЕРГИЈА У ПОЉОПРИВРЕДИ

У Центру за атомску енергију у Пакистану стручњаци су почела да користе сунчеве зраке за производњу енергије која треба да напаја моторе јачине две коњске снаге. Мотори ће се употребљавати у пољопривредним газдинствима као извор енергије за пумпе за наводњавање.

ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У... ДОГОДИЛО СЕ У...

... Атланти. У одређени дан који се утврђује на предлог студената на универзитету се организује општа гуча у којој се студенти и професори зајамно гађају јајима, парадајзом и житком иловачом. Туче се приређују очи завршних испита да би се и студенти и наставници ослободили нервне напетости. Кажу да овај „лек“ помаже.

... Филадельфији. Једини „службени“ коњ у америчкој морнарици недавно је уз све војне почести пензионисан, и то у рангу официра. Коњ је провео у морнаричкој служби 32 године и поштено је заслужио пензију. После свечаности коња су одвели на једну фарму да на њој проживи преостале године. Пензија ће се исплаћивати за његово издржавање.

... Филадельфији. Због велике оскудице у учитељском и наставничком кадру, про свете власти одлучиле су се на необичне мере које донекле подсећају на врбовање плаћених војника. Наиме, свакоме оном ко доведе особу спремну да се посвети наставничком позиву исплаћује се награда у износу од око 200.000 хиљада старих динара.

... Њујорк. Мери Голдмен увиђавно је застала и повукла се у страну да би пропустила једног слепаца и његовог пса водича који су јој долазили у сусрет. На једну господареву реч пас је истргао најживој жени ташну из руке. „Слепац“ је истог тренутка скинуо своје црне наочари и заједно са псом изгубио се у уличној гужви.

... Чичестру. Гледис Мајлс купила је на пијаци дванаест увезених јаја да би својој породици спремила за доручак кајгану. Од тучета купљених јаја само се два могла да искористи. Имала је срећу да прво узме баш та два. И док су се она пржила из осталих десет изглегло се десет љупких жутих пилића.

... Сарију. Приликом посете свом родном граду Алф Швансборо је иза шанка у некој крчми открио једно лице које му се учинило познато. Алф се није преварио: био је то његов рођени брат с којим је био изгубио сваку везу још кад се пре 55 година иселио у Аустралију. Преознао га је по сличности са самим собом.

... Лондону. Још од августа прошле године мајмун Бимбо налази се на слободи. Његово садашње обиталиште је један магацин на аеродрому. Сви покушаји да се мајмун ухвати остали су досад без успеха. Недавно су позвана три службеника Лондонског друштва за заштиту животиња који треба да покушају да га приволе на предају.

... Њујорку. У уличним телефонским говорницама однедавно су инсталирани хромирани телефонски апарати. Нови апарати су лепши и издржљивији од класичних. Ипак, они су изазвали незадовољство, и то код мушкараца. Јер, на њиховој глаткој и сјајној површини жене могу да се огледају, што оне и чине. А мушкарци морају да чекају.

НА ДАЛЕКИМ МЕРИДИЈАНИМА

ДИВЉЕ
ЖИВОТИЊЕ
СЕВЕРА

ЛОС — НАЈВЕЋИ СЕВЕРНИ ЈЕЛЕН

Године 1604. у време када су људи још имали нејасну представу како изгледа свет с оне стране северног повратника, пловио је једрењак „Спид“ из Енглеске за полуострво Кола. Имао је задатак да успостави трговачке везе са Русијом. Бродом, који је био у служби тек основане Московске компаније, заповедао је Стефан Бенет.

Путовање до острва Коле прошло је без икаквих већих догађаја. Али при повратку Бенет је на бескрајној пучини Северног леденог мора открио једно мало, наизглед пусто острво. Одлучио је да претражи острво, које данас носи назив „Медвеђе“. Са неколико својих људи он се искрцао. Претражили су цело острво. Било је заиста пусто. Али кад су стигли на северну обалу, стали су запањени. Пред њима се указала огромна маса великих незграпних морских животиња, које су лежале густо збијене једна до друге и спавале дубоким сном. Животиње су морнарима биле непознате. Имале су дуге кљове које су им вириле из њушке. Пошто је слоновача у оно време била веома тражена, морнари се полакомише. Донесоше старинске пушке и сву залиху олова и барута коју су имали и почеше да убијају спавале животиње. Убили су петнаест од оних које су им најближе, одсекли им главе и однели на брод заједно са кљовама

као доказ о свом необичном доживљају.

Бенетово случајно откриће моржева на малом острву у Леденом мору било је увод у страховито уништавање животињског царства далеког севера, које је у оно време изгледало неискрпним. Истовремено то је био и почетак правог истраживања поларних предела. Моржеви (зову их још и морски коњи) на Медвеђем острву били су убрзо десетковани и ловци су кренули даље на север, на Шпицбершка острва, која су такође недавно била откривена. И ту су неуморни морепловци наишли на крда моржева, од којих је једно било веће од другог. Често је у једној јединој морској ували било сакупљено више од хиљаду ових великих животиња, тако да је ту вода формално киптила од њих. Сав простор на копну био је такође прекривен овим животињама које су већином спавале и уопште се нису бојале човека.

Пловци на Шпицбершка острва морепловци су направили још једно значајно откриће. Пронашли су да у том делу мора има врло много китова. На све стране видели су се на мутном и магловитом хоризонту високи водоскоци паре и воде, коју китови избацују дишући. Ово откриће бацило је све раније проналаске у засенак, чак и лов на моржеве и туљане. Изванредно уносан лов

на ове диновске животиње, које дају на хиљаде килограма масти и уља, наредних неких деценија био је најуноснији посао на свету, који је власницима и капетанима бродова доносио милионске користи.

Готово у исто време према северним и источним обалама Азије продирали су сибирски ловци у потрази за скупоценим крзном. Од домородаца су сазнали да се на крајњем североистоку Сибирије појављују огромна крда необичних животиња са кљовама, које су њима биле непознате. Иако су ратоборни домороци стављали пред њих свакојаке препреке, храбри ловци су стигли најзад на

ЧОПОР МОРЖЕВА СЕ ОДМАРА

куће да живе мирним животом. Сви су они хтели у сибирску дивљину и на Далеки исток да се што пре обогате ловом и трговином скупоценим крзнима.

У исто време почела је и на северу Америке бесомучна трка белог човека за бо-

Моржеви и туљани су на многим местима, на пример, на Шпицбершким острвима, готово сасвим утамањени, а на другим тако десетковани да се лов на њих више уопште не исплати. Домороци северних предела почели су да губе подлогу за опстанак. Си-

ног мора, места разиножавања морских перајара где се ове животиње сакупљају у масама.

У најновије време поларна лисица била је дивљач која је због скупоценог крзна највише ловљена. Али, благодарећи својој живљавости и распрострањености по целом поларном подручју, она је изгледала опасност изумирања. Ипак њена највреднија „рођака“ тзв. плава лисица страдала је у многим деловима Арктика. У последње време ситуација се поправила подизањем већег броја фарми за вештачко гајење ових крзнашница. Сем тога изгледа да је интересовање за крзна поларних лисица код жена знатно опало тако да се лов на многим местима исплаћује још само домороцима.

Иако је северни бели медвед готово у свим пределима свог великог животног простора око Северног пола постао ретка животиња, он је и данас још дивљач без заштите. Због његовог непрестаног скитања по целом поларном подручју требало би да се истовремено у више земаља уведу мере заштите. То делимично важи и за разне врсте китова.

Националних паркова у правом смислу те речи у Арктику, још нема. Привремено, заштиту замењују забране лова и мања заштићена подручја за ову или ону животињу. Али, постоје многобројна мања острва, која су ван домања контроле. Појму националног парка најближе су заштити у северноамеричком арктичком архипелагу. Тамо је, на пример, мошусно говече не само под потпуном заштитом, него је и приступ у то велико подручје условљен тако строгим прописима и таквим тешкоћама да је професионални лов у ствари онемогућен. Само ретки домороци који живе у том подручју имају право да лове за своје потребе. Иако се некадашње огромно богатство живог света, које је у прошлости оживљавало безљудну дивљину да леког севера, никада више, вероватно, неће вратити, ипак постоји дана да ће бити бар делимично спасен од пропаданја за будуће генерације.

МОШУСНО ГОВЕЧЕ СА КРЗНОМ ДО ЗЕМЉЕ СТАНОВНИК ЈЕ КРАЈЊЕГ СЕВЕРА

циљ, до Беринговог мореуза који дели Азију од Америке а затим прешли на амерички континент, у Аљаску.

Поред осталих животиња, моржева и фока, у Беринговом мореузу су упознали и чудновато створење, налик на препотопска чудовишта — морску или Стелерову краву, а на Камчатки и морску видру чије је крзно најскупље на свету. Крзно ове животиње и крзно сибирског самура било је право „златно руно“ и „меко злато“ оних времена. Оно је давало подстицање за највероватније подвиге и пустошине не само ловцима, него и људима који су иначе могли лепо код

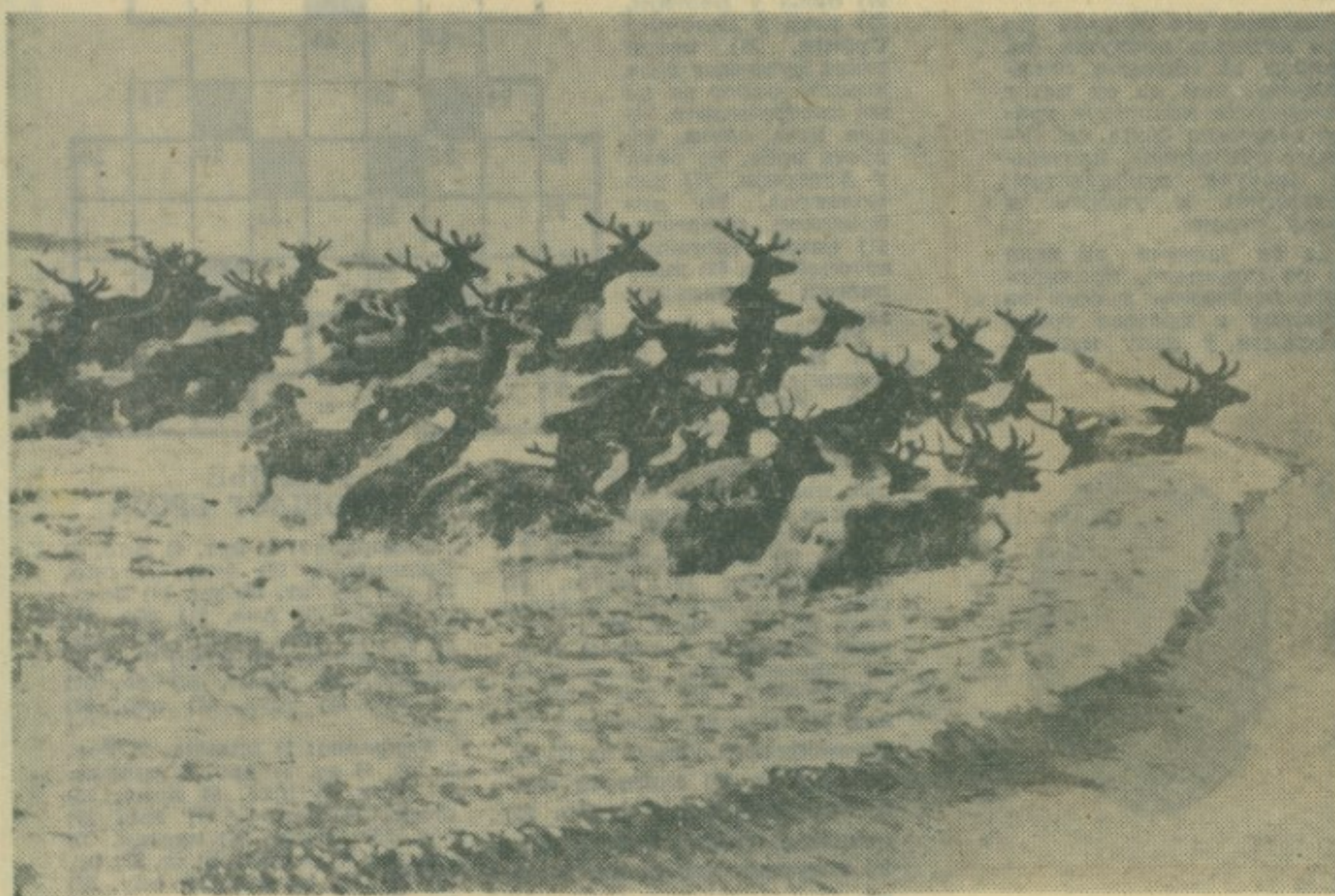
гатавима севера, почев од злата до скупоценог крзна. Француски трапер, „освајачи шума“, толико заслужни за прва испитивања Канаде, у потрази за добром — најрегентабилнијом крзнашницом Канаде — стигли су до границе шума. Продужили су и даље све до обала северноамеричког дела Леденог мора, где су први пут видели огромна стада ирваса, која су сживљавала северноамеричку тундру. Још даље на северу угледали су до тада непознату животињу мошусно говече. Лов на крзна био је свуда у том огромном просторству са ретким насељима Индијанаца и Ескимима изванредно обилат. Убрзо је основана чувена „Хадсонова компанија“ за трговину крзном која и данас постоји. Ловци на китове, научне и експедиције разних земаља, употпуниле су касније познавање крајњег севера Земље. Ту су нашли високо специјализовани живи свет, међу њима и патуљасте расе ирваса и исто такву расу мошусног говече са топлим крзном до земље. Ове животиње су насељавале крајњи север у врло малом броју, на најудаљенијим мирним местима ледених пуштања.

Али тек што су учињена по следа открића а већ су почеле да се испољавају последице непоштедног уништавања животиња у целом Арктику. Прва је страдала од непоштедног гоњења „морска крава“, која је многим поларним истраживачима својим месом пуним витамина спасла живот од опасне бољке скорбута. Онда је дошао на ред северни кит, који је данас тако рећи потпуно изумро.

туацију су спасли ирваси. Њих је човек почео да насељавати и у крајевима где их до тада није било, на пример, на Аљасци, северноамеричкој тундри, Гренланду и Шпицбершким острвима. Лов на ову дивљач је строго регулисан. Исто су тако строгим прописима заштићени туљани и моржеви, иако је то посебан проблем јер за становнике најсевернијих крајева земље, Ескиме, у поларним пределима ове животиње су главни извор исхране. Они и данас имају право слободног лова на фоке, туљане, и моржеве у мору уз границу Северне Америке и Гренланда. Строги прописи о заштити северних животиња донети су и у Совјетском Савезу. Такође је потпуно заштићено мошусно говече, где год га још има. За „морску видру“ која се већ налазила пред непосредним изумирањем, створена су на Алеутским острвима, заштитна подручја, резервата. Под строгим контролом се налазе како на америчком тако и азијском делу Северног леденог мора.

ПОЛИСЛОТИ
У ПЕЛЕНАМА

С учењем страних језика деца треба да почну пре своје осме године — саветују стручњаци УНЕСКО-а. Први покушај наставе у нижим разредима основних школа дали су већ добре резултате.

СТАДО ДИВЉИХ ИРВАСА ПРЕПЛИВАВА РЕКУ

20603040508=12
 90801030502=12
 80601070905=12
 30201040503=12
 70908040305=12

ПОСТАВИТЕ ЗНАКЕ

У овим рачунским задацима уместо знакова „плус“ и „минус“ нацртани су кружићи. Које знаке и на ком месту треба поставити да би задаци били правилно решени? Колико ћете времена изгубити за решавање ових задатака?

Одговор:

2+6-3+4-5+8=12
 3-2-1+7+5+3=12
 8-6-1+7+9-5=12
 9+8-1-3-5+2=12
 2+6-3+4-5+8=12

ОТКРИТИ ОЧИ

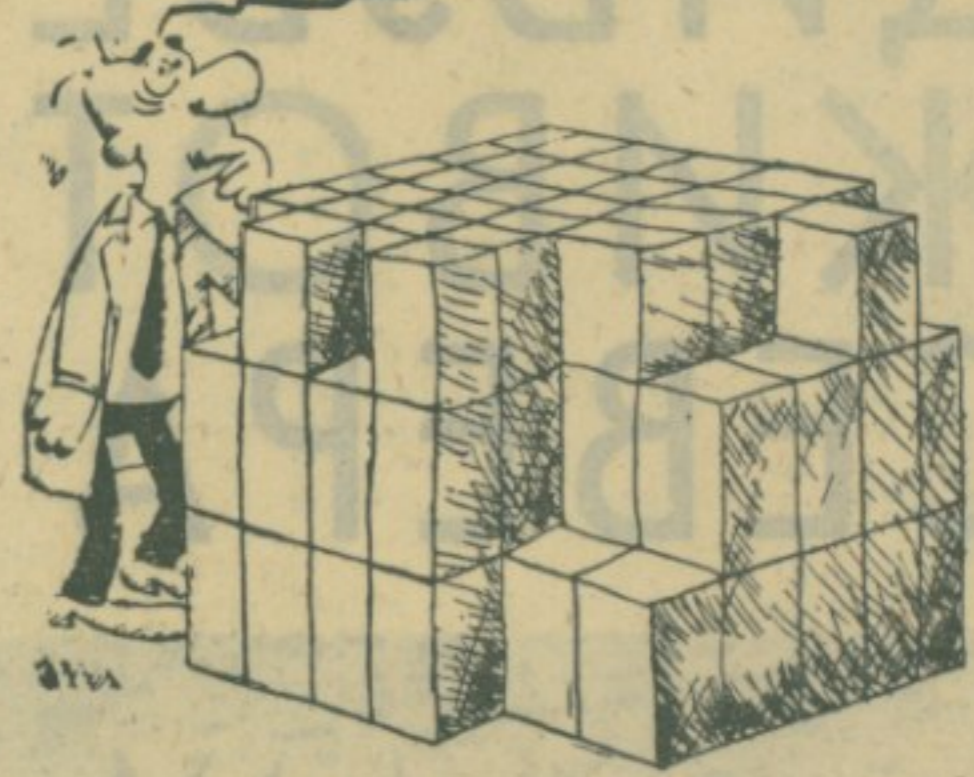

СКРИВЕН У ЏУНГЛИ

Џунгла као яунгла. Мајмуни, папагаји, лијане, циновске змије. Несташни мајмуни се забављају скачући с гране на грану, папагаји креште. Њихова игра привукла је и једног малог слона. Али, он је и стидљив и плашљив и не зна како ће га примити то весело друштво. Због тога се неопажено пришуњао и сакрио. Мајмуни га не виде, али он је ту. Потражите га.

Одговор: Открићете слона у левом углу слике на страни 180.

КОЛИКО ЈЕ ПРОДАО?

Да би направио ред у својој радњи, продавац лука уредио је преосталу партију кутија с луткама у облику коцке. Међутим, трговац је у току дана продао извесан број лутака и кад је увече хтео да све де рачуне није могао да се

сети одмах колико је лутака продао тога дана.

Можете ли помоћи трговцу да израчуна? За оне којима то не пође за руком дајемо одговор:

Одговор: продао је 15 лутака.

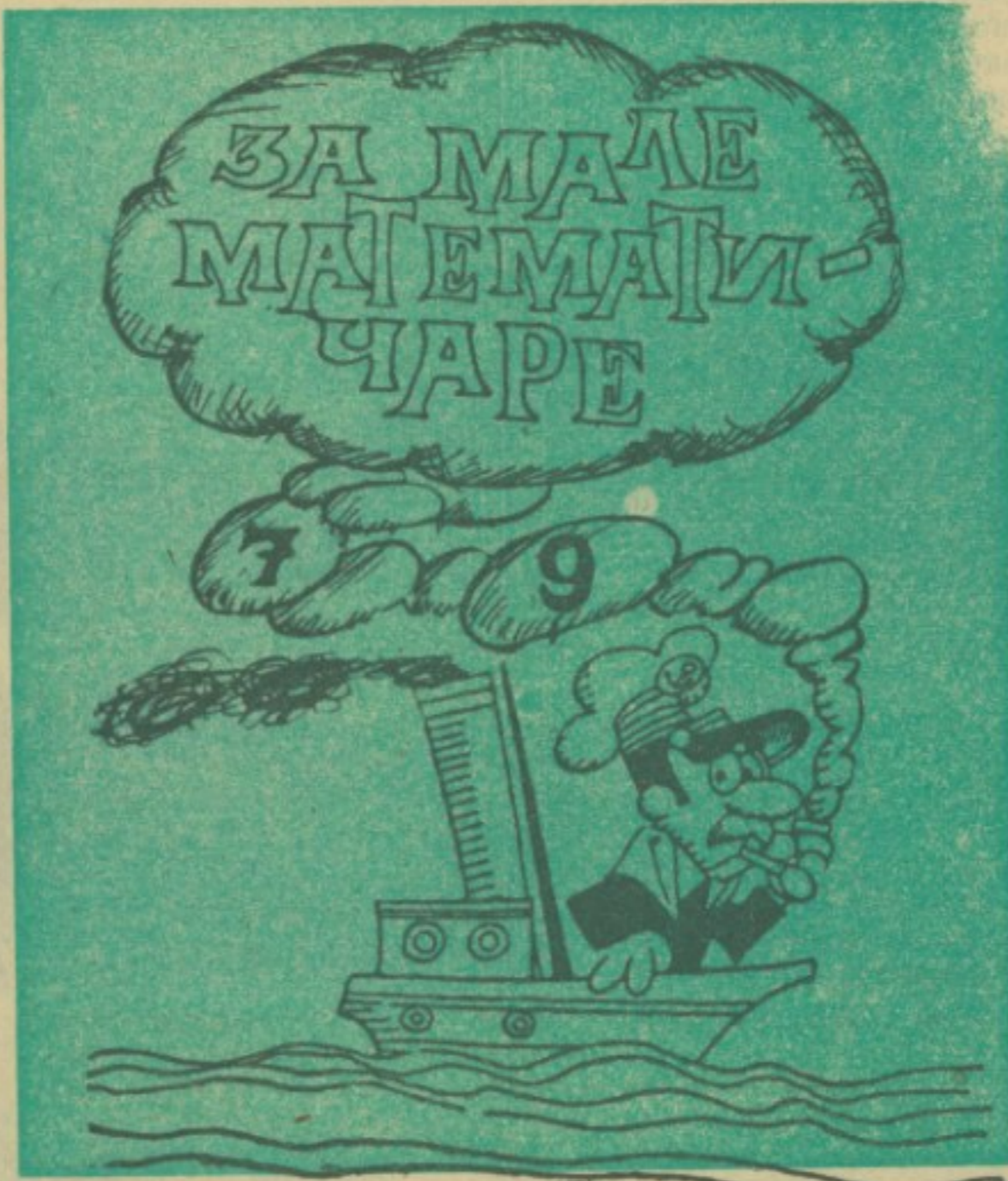
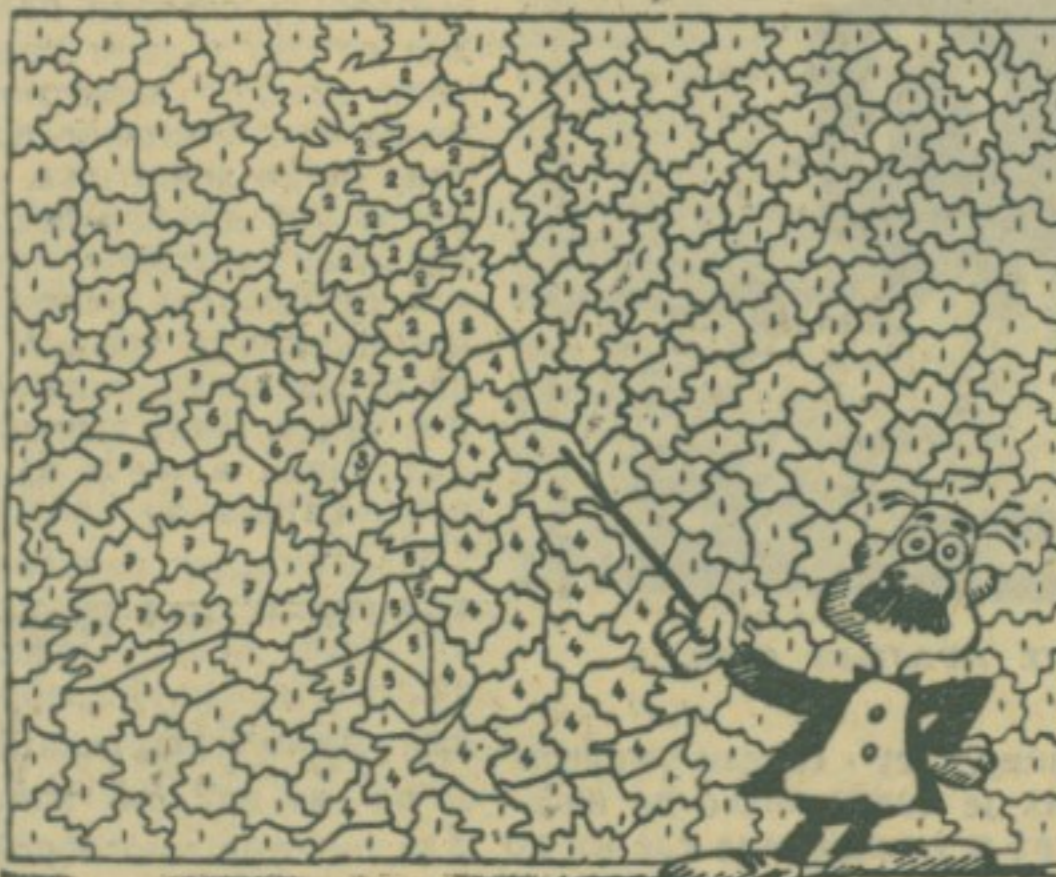
ЗА НАЈМЛАЂЕ

Ако сва поља обележена бројем 1 обојите плавом бојом, 2 смеђом, 3 ружичастом, 4 зеленом, 5 жутим, 6 љубичастом и 7 црном, видећете шта представља предмет испод кога

стоји овај чича с штапом у руци.

За оне који нису расположени да боје, дајемо одговор.

Одговор: Географска карта.

Капетан на нашој слици зашао је већ у године и због тога се забринуо да ће ускоро морати да се растане од свог брода. Његове године дељиве су

у исто време бројевима 7 и 9. Можете ли на основу тога погодити колико капетан има година?

Одговор: 63 године.

ПИНГВИНИ СПОРТИСТИ

На леденој санти влада велико узбуђење. Окупљеним пингвини одлучили су да је крајње време да почну да се баве неким спортом. Једни су предлагали једну спортску дисциплину, други другу и најзад су се сложили. За који су

се спорт одлучили? Одлука је исписана на њиховим белим „прслучима“. Иако су слова испрештана на неће вам бити тешко да саставите реч која даје одговор.

Одговор: Клизачице.

НАПРАВИ САМ

КОРПИЦА ЗА РУЧНИ РАД

ма“, а ако немате замолите маму, она ће је свакако пронаћи.

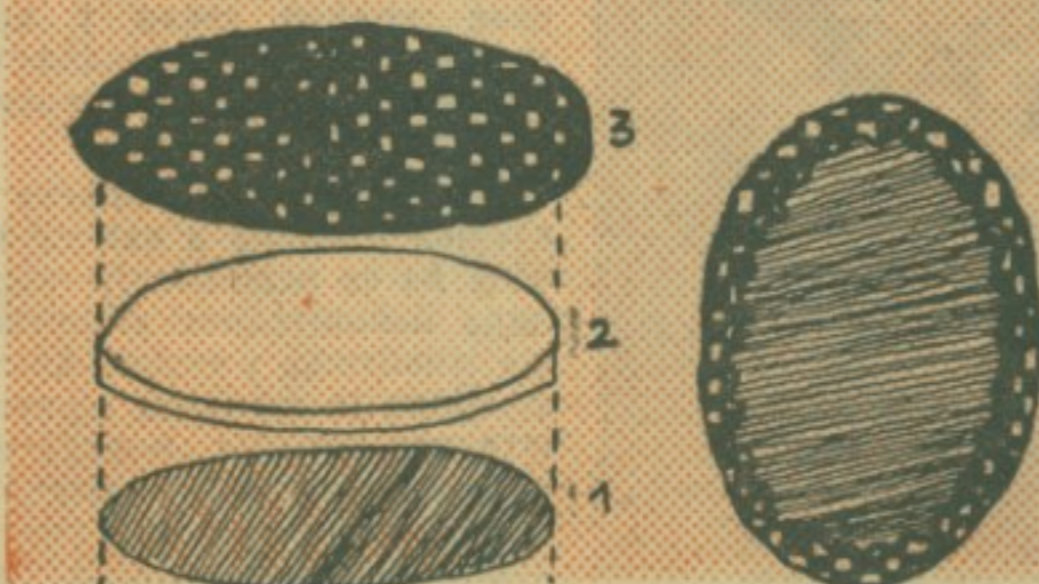
Најпре од папира искројте дно корпице а затим према њему исцртате исти такав комад картона, комад сунђера и цица, али овај последњи треба да буде шири од осталих за сантиметар и по.

Затим ОХО лепком за лепите сунђер а на крају ставите цицу, па све то окрените и ивице цица залепите на картон. Оставите да се све осуши а за то

време лаком у боји пређите корпицу споља и изнутра. Кад се и корпица осуши, ставите „тапац-рун“ у корпицу и поређајте разне своје ситнице.

Уколико сте решили да вам корпица послужи за прибор за шивење предложимо вам да од истог материјала искројите траку величине 20x10 см. Ушиците обе стране, нацуните јастуче сунђерастом материјом и ушците и трећу страну.

Да се јастуче за игле не би померало, причврстите га траком у боји за корпицу а крајеве траке завежите у лећу машину.

Нашу данашњу рубрику наменили смо девојчицама. Предлажемо да за почетак поставе корпицу од прућа и направе јастуче за игле, а касније на истом принципу могу да поставе и корпу за рубље, старе ствари и сл.

Од материјала потребно је да имате: комад цица или кретопа и сунђерасту

материју, лепак, папир, кортон, лак у боји и, наравно, мало стрпљења и добре воље.

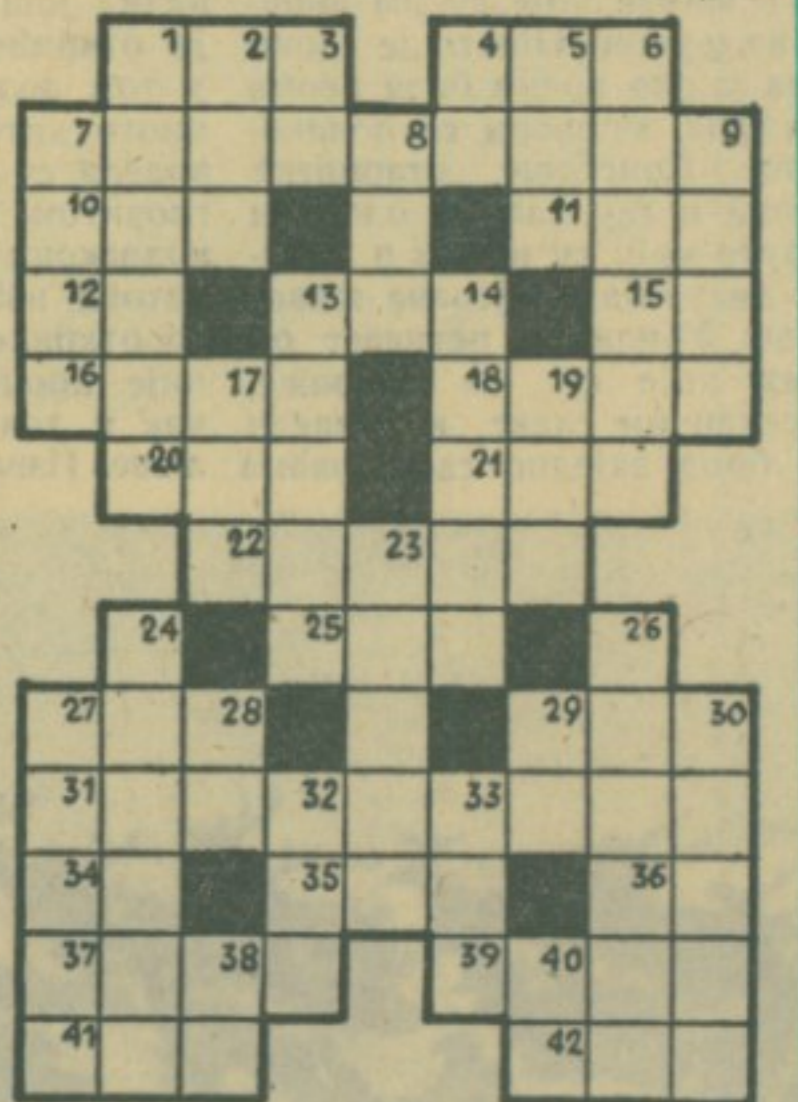
Уколико у кући већ немате неку стару корпицу од прућа за јаја или од цица купите је на пијаци, веома су јефтине. Верујемо да имате комад цица или неку другу материју у својим „крпица-

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно:

1) жбуц, 4) богинја Земље код старих Грка, 7) аула, 10) чврсто стање воде, 11) спис, 12) слово латинице, 13) мушко име, 15) самогласник и сусласник, 16) гомила, окуп, 18) женско име, 20) аждаје, 21) покрајина на Сицилији, 22) француски физичар (1786—1853), 23) лука у Израелу, 27) бања у Велгији, 28) река у источној Србији, 31) нотни текст музичког дела компонованог за више инструмената, 34) два иста слова, 35) врста врбе, 36) река у Аустрији, 37) део молекула, 38) део бродског простора, 41) наша творница аутомобила, 42) швајцарски легендарни јунак.

Усправно: 1) оман, 2) поредак, 3) иницијали дубровачког комедиографа („Дундо Мароје“), 4) неодојен, 5) веома дуг временски период, 6) морски пас, 7) игра, 8) башта, 9) вулкан на Сицилији, 13) музичко-сценско дело, 14) грчко слово, 17) име шведске глумице Јакобсон, 19) друго, 23) скуп најделатнијих чланова неке организације, 24) република у Грчкој у старом веку, 26) француски књижевник („Коломба“), 27) део зграде, кат, 28) мера за површину, 29) аутомобилска ознака за Пулу, 30) прокоп, 32) спортска екипа, 33) биљњарски штап, 38) јединица електричног отпора, 40) истурени део кошпа у море.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) арт, 4) Ака, 7) Бронштајн, 10) ала, 11) око, 12) ри, 13) сат, 15) ум, 16) инат, 18) рола, 20) Ава, 21) аба, 22) ерата, 25) тле, 27) алт, 29) рок, 31) загометка, 34) И(во) Титјардовити, 35) „Двем“, 36) ал, 37) „Јама“, 38) уста, 41) ано, 42) рас.

Усправно: 1) врлина, 2) Роа, 3) ти, 4) ет, 5) као, 6) ајкула, 7) Бари, 8) шта, 9) нома, 13) старт, 14) траге, 17) аве, 19) оба, 23) Алани, 24) платан, 26) токата, 27) Азија, 28) тт, 29) ст, 30) Калас, 32) ода, 33) ему, 36) мо, 40) ср.

ИЗ ИСТОРИЈЕ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

**ДИВИЗИЈЕ
И ПУКОВИ
У - ДАДЕТУ**

стране док јој се виноград налазио иза француских линија. Била је храбра, као да се није плашила смрти. Ништа је није могло спречити да свакодневно посећује брата, који је радио у виноградима иза фронта француских дивизија. Често је и у јеку борби претрчавала преко брисаног простора, крила се у рупама од топовских гралата. Љубав према брату, изгледа, била је јача од смрти која је сваког часа могла да је задеси.

Поручник Илен је из свог склоништа пратио погледом ову сељанку. Била је чудна. Улазила је вешто у заклоне, као да је била војник. Када је пролазила поред њега, прегледао би јој корпу са храном коју је носила своје брату. Већ навикнут на исти оброк, јаја, маслац и хлеб а кад се враћала на остатке хране. Решио је да употребити своје знање о психологији људи и да је тако изненади.

Кад год би јој прегледао остатке хране, није тражио писма или забелешке које је могла пренети преко границе фронта, већ је посматрао њено понашање и реакције. Имао је обичај да узме комад хлеба из корпе и да га мало дужи задржи говорећи јој о његовој вредности у ратним даљина, да јој прича о француском маслацу итд.

Године 1916. водиле су се огорчене борбе на Соми. Рат је беснео свом жестином. Жена је и даље посећивала брата и односила му храну. Када је једне недеље сељанка опет кренула с корпом у виноград, Илен се само насмешио њеној храбрости и поздравити је. Али када се враћала његова љубавност се потпуно изменила. Изгледало је као да је желео да тај досадан преглед корпе што пре обави. Завукао је руку у корпу и узео једно јаје.

— Шта је то? — упита је зачуђено. — Ваш брат данас није појео свој оброк. Вратили сте сва јаја.

Тајна сирћетне киселине

Жена је мирно одмахнула главом. Илен се одлучно на акцију. У шали је бацно јаје у вис, а затим га дочекао руком и док је извео ову шалу,

ухватио јој је поглед. Помозно је експеримент да би испитао како ће реаговати. Сада је била узнемирена. Загледао је јаје а онда изненада удари њим у мишић корпе. Љуска је прсла. Жена је била ван себе. Изгубила је самоконтролу. Поручник Илен успео је да је изненади.

Почео је да љушти јаја. Ишта је угледао: на целој површини беланцета протезали су се браонкасте шаре, минијатурне бројке, трокути и квадрати. Жена није могла ни рећи да каже. Привео ју је обавештајном центру и одмах саслушао. Тврдила је да је јаје вероватно покварено. Ољуштио је и остала јаја која је нашао у њеној корпи. Сва су била по целој површини беланцета ишарана. Анализом је утврђено да се ради о комплетним војним подацима целог савезничког сектора, са убележеним свим дивизијама и пуковима, буџетима, артиљеријом и коњицом.

Жена је признала да је немачки шпијун и да је њен „брат“ у винограду, такође је дан од најспособнијих немачких шпијуна иза линије савезничког фронта. Илен је и њега ухапсио. Немачки шпијун одати су тајну. Била је једноставна. Шпијун би сирћетном киселином уцртавао савезничке положаје на љусци јајета, а затим оставио да се киселина осуши. Следећи поступак било је барење у врелој води. Приликом кувања киселина би се пренела верво на скувано беланце, а споља на љусци нису остали ни микроскопски трагови.

Оба шпијуна су изведена пред војни ратни суд који их је осудио на смрт стрељањем. Казна је одмах и извршена. Метод немачке обавештајне службе који је поручник Клод Илен открио у јесен 1916. године, Немци су користили до краја рата и никад нису помислили да је тајна рођена у њиховим обавештајним лабораторијама откривена. На основу Иленовог открића похапшено је укупно око 30 немачких шпијуна што је омогућило савезницима да сачувају тајну припрема својих војних операција.

Поручник Клод Илен из француске војне контраобавештајне службе открио је метод немачке шпијунаже што је парализало противничку обавештајну службу на фронту.

из једног дела села у други, да се не би међу сељацима провукао и који немачки шпијун.

Психологија — најјаче оружје

Десио се да је једно село у близини Соме линија фронта поделила тако да се један крај налазио у немачким рукама, а други у француским. Војници укупани у рововима нису више ни обраћали пажњу на сељаке. Они су претрчавали с једне стране на другу и опет се журно враћали својој кући.

Али је зато поручник француске контраобавештајне службе Клод Илен, који је на овај положај дошао само месец дана раније, будно пратио ове људе док их је на изглед немарно претресао. Волео је да са сваким проговори по неколико речи, обичних али увек добро смисљених.

У очи му је пала сељанка забрањена марамом која је становала у селу с немачке

непрегледан Западни фронт који су савезници држали у близини реке Соме био је у исто време и центар борбе између савезничке и немачке контрашпијунаже. Свакодневна борба за податке о противничким јединицама и њиховим положајима водила се на живот и смрт. Обе стране настојале су да сачувају тајну о својим снагама, а да открију све што се може о противнику.

За време затишја у јесен 1916. године, док су топовске и митраљеске циви ћутале, у селима кроз која се протезао фронт и делио их на савезничку и противничку страну, сељаци су продужавали да о-

државају нормалне родбинске везе. Прелазили су линију фронта посећивали се, интересовали за судбину својих рођака и пријатеља. Била је у току четврта година рата, пољопривредни радови били су потпуно парализисани. Војници, од којих су многи код куће оставили ратницу и плуг, имали су разумевања за невоље сељака, па су им увек, кад год су могли — нарочито за време затишја — излазили у сусрет. Дозвољавали су им да прелазе преко линије фронта и да обилазе своје винограде и воћњаке.

Наравно да су официри контраобавештајне службе контролисали ова честа прелажења сељака из села у село или

Јесте ли већ чули
...га...

...на Калифорнијском универзитету конструисан је електронски пацијент. Он дише, кашље, његово срце куца

а мишићи се покрећу. На овом пацијенту проверавају се лекови и нови методи лечења.

...најдужи аутопут на свету изграђен је у Америци. Дуг је 24.000 километара и води од крајњег севера Север-

не Америке, тј. од Аљаске, до Огњене земље на југу Јужне Америке.

...веревнице имају одлично памћење: своје залихе за зиму оне

скривају на најразличитија места која затим сва проналазе чак и после више месеци.

...када је Американац Пири 1909. године стигао на Северни пол, имао је већ 53. године. Планове за овај подухват правио је тридесет година а од тога је десет последњих више пута узалуд покушавао да их оствари. Труд му је на крају ипак био награђен.

Хумор о времену

— Ви сте управо стигли из Лондона? Какво је време тамо?
— Појма немам! Како се може знати какво је време у тој ђаволској магли.

— Сунце је најбољи лекар! — рекао је неко у Лондону.
— Можда, али у Лондону је тешко доћи до њега.

Путник који је сисао са воза у Канзасу:
— Ух, ужасан ветар! Мени је однео капу, а суседу огртач. Да ли овде увек тако дува?
Дежурни службеник станице му рече:
— Шта је вама? Пола године дува с једне, а пола године са друге стране.

Дошљак пита мештанина:
— Каква је овде клима?
— Одлична. Кад сам први пут доспео овде, нисам могао да ходам, ни да говорим, ни да једем, а сада, као што видите, ја бих пожелео свакоме такво здравље.
— То је невероватно! А да ли одавно овде живите?
— Ја сам овде рођен.

— На прошлом часу сам вам говорила како се поздрављају при сусрету људи разних земаља — каже наставница.
— Неки говоре: „Како сте? Други: „Добро јутро“, трећи „Здраво“ итд. Реци ми, Џони, шта кажу Енглези када се сретну?
— Енглези обично кажу: „Ђаволско време! или „Да, горе се не може ни замислити!“

Боље и даље него »Жон Тики«

Два млада Шпанца, Видал Алсар и Мануел Кеминчо, предузели су до сада најдуже путовање сплавом преко океана. Они су пошли из места Калао у Перуу и намеравају да преплове цео Тихи океан у правцу запад-исток и стигну у Сиднеј, на источној обали Аустралије. Попут морепловаца који су пре више од десет година пловили „Кон Тикијем“ они желе да докажу да је путовање старих Инка на сплавовима од јужноамерич-

ког до аустралијског коанти нента било могуће. Пловидба двојице младих Шпанца трајаће око 8 месеци и за то време ће они прећи више од 17.000 километара. Сплав је сграђен у Перуу уз помоћ вештих руку Индијанаца, који живе поред обала океана. Поред двојице Шпанца на сплаву се налазе још један Француз и један Перуанац. Мала експедиција ће се бавити проучавањем планктона, морских струја и живог света океана уопште.

СУЗЕ НА ПСЕЋЕМ ГРОБЉУ

У предграђу Рио де Жанеира Сао Кристова налази се једно гробље на којем је у луксузним гробницама сахрањено 22.480 паса. Поједини надгробни споменици на овом гробљу стајали су и по три и по милиона наших динара. Бразилске статистике кажу да општинска управа Рија сваког дана о свом трошку и без икаквог церемонијала сахрани три до шест својих грађана. Истовремено се на гробљу Сао Кристова уз свеће, цвеће, венце, сузе а често и молитве, „преда вештом миру“ исто толики број паса. Да би се на гробљу одржала права атмосфера, једини чувари су четири керуше које спавају на гробовима и које су науче не да „дискретно, држећи се у позадини“ присуствују сваком погребу.

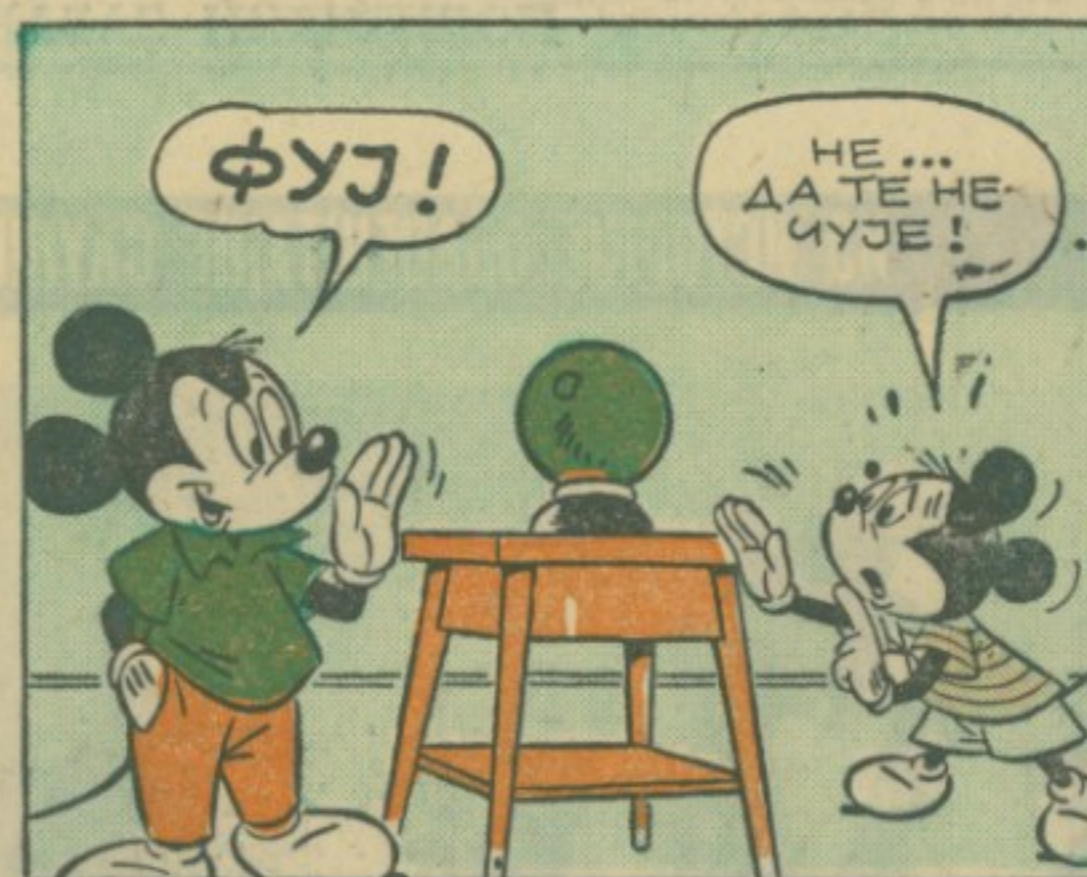
„ожалашћеним члановима породице“ и враћа из неспестиче госпе нежног срца. „Има међу њима и таквих које добијају прави напад беса кад њихове псе назовем псима — прича он. Оне кажу да ту почивају њихови најрођенији... Многи натписи на луксузним споменицима доказују да стари чувар не претерује. Ево неких од њих:
„Чикита, моја рођена кћерка, ме је напустила, али ти, моја пријатељице, волела си ме. Недостатајеш ми. Твоја мајка Аделаида.“
„Незаборавном Румбу у ти хој тузи. Твој отац који те је волео.“
„Биге, свирепе си истргнути из живота. Али вечито ћеш живети у срцу твоје старе мајке Естер.“
„Шенка, што више упознајем људе, то више волим животиње. Твоја пријатељица Тереза.“

ЈОЦА МЕЂАВА

Стогодишња старица научила да чита и пише

Деведесет деветогодишња старица из села Лас Лаборес у шпанској провинцији Кунтад Реал научила је да чита. Главну помоћ у срицању слова абецде и исписивању танких и дебelih црта пружио јој је њен унук основач. Мада се већ налази на прагу другог века свог живота ова витална Шпањолка је врло активна. Она још шије, спрема јело без наочара и хо-

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

КАМЕРЕ СУ ПОЧЕЛЕ ДА ЗУЈЕ... СНИМА СЕ ВЕЛИКИ АУТЕНТИЧНИ ФИЛМ О ЏУНГЛИ. СУНЦЕ ЈЕ ПЕКЛО И ДОК СЕ ЗВЕЗДА ИЗЛЕЖАВАЛА У КЛАДОВИНИ, ЊЕНА ЗАМЕНИЦА БРЕНДИ ЈУНАКИ ЈЕ ИЗДРЖАВАЛА СВЕ НАПОРЕ, СНИМАЊА...

